

Βρυξέλλες, 1 Δεκεμβρίου 2017
(OR. en)

15314/17

PI 143
MI 915
ENT 262
IND 361
COMPET 849
UD 294
TELECOM 334

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τον Γενικό Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Jordi AYET PUIGARNAU, Διευθυντής
Ημερομηνία Παραλαβής:	30 Νοεμβρίου 2017
Αποδέκτης:	κ. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2017) 708 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με ορισμένες πτυχές της οδηγίας 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2017) 708 final.

σνημμ.: COM(2017) 708 final

Βρυξέλλες, 29.11.2017
COM(2017) 708 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

**Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με ορισμένες πτυχές της οδηγίας 2004/48/ΕΚ του
Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επιβολή των
δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας**

{SWD(2017) 431 final} - {SWD(2017) 432 final}

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας («ΔΔΙ») προστατεύουν άυλα περιουσιακά στοιχεία, παρέχοντας τη δυνατότητα σε δημιουργούς, εφευρέτες και καλλιτέχνες να αποκομίζουν κέρδη από τις δημιουργικές και καινοτόμες δραστηριότητές τους. Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το μισό της συνολικής αξίας των επιχειρήσεων, και η σημασία τους αυξάνεται. Σ' έναν κόσμο όπου ο ανταγωνισμός για τις επιχειρήσεις της ΕΕ επικεντρώνεται ολοένα και περισσότερο στο πεδίο της καινοτομίας, τη δημιουργικότητας και της ποιότητας, η διανοητική ιδιοκτησία («ΔΙ») αποτελεί ισχυρό εργαλείο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας όλων των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων («ΜΜΕ»).

Η οδηγία 2004/48/ΕΚ σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας¹ (στο εξής «οδηγία» ή «ΟΕΔΔΙ») προβλέπει ένα ελάχιστο αλλά τυποποιημένο σύνολο μέτρων, διαδικασιών και μέτρων αποκατάστασης που καθιστούν δυνατή την αποτελεσματική αστικοδικαική επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Στόχος της ΟΕΔΔΙ είναι η προσέγγιση των εθνικών νομοθετικών συστημάτων προκειμένου να διασφαλιστεί υψηλό, ισοδύναμο και ομοιογενές επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας στην εσωτερική αγορά².

Η αξιολόγηση της οδηγίας έχει δείξει ότι τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που προβλέπει η ΟΕΔΔΙ έχουν συμβάλει ουσιαστικά στην καλύτερη προστασία των ΔΔΙ σε ολόκληρη την ΕΕ και στην καλύτερη αντιμετώπιση των προσβολών ΔΔΙ στα πολιτικά δικαστήρια. Η οδηγία έχει οδηγήσει στη δημιουργία ενός κοινού νομικού πλαισίου βάσει του οποίου το ίδιο σύνολο εργαλείων πρέπει να χρησιμοποιείται σε ολόκληρη την Ένωση. Στο πλαίσιο αυτό, η οδηγία έχει επιτύχει τον σκοπό της προσέγγισης των νομοθετικών συστημάτων των κρατών μελών όσον αφορά την αστικοδικαική επιβολή των ΔΔΙ³.

Ωστόσο, τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που προβλέπονται από την οδηγία δεν ενσωματώνονται και εφαρμόζονται με ομοιόμορφο τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, καθώς η οδηγία προβαίνει σε ελάχιστη εναρμόνιση (π.χ. το άρθρο 2 ρητά επιτρέπει στις εθνικές νομοθεσίες να προβλέπουν μέσα ευνοϊκότερα για τους δικαιούχους), δεν υφίσταται ενιαία ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας και ότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ των εθνικών αστικοδικαικών διαδικασιών και δικαστικών παραδόσεων⁴. Ως εκ τούτου, το ενωσιακό νομικό πλαίσιο για την αστικοδικαική επιβολή των ΔΔΙ θα βελτιωνόταν εάν ορισμένες πτυχές της οδηγίας αποσαφηνίζονταν, ώστε η ερμηνεία και εφαρμογή της οδηγίας να καταστεί συνεπέστερη και αποτελεσματικότερη.

Τούτου λεχθέντος, είναι εντούτοις σαφές ότι το πεδίο εφαρμογής της ΟΕΔΔΙ, ακόμη και εάν εφαρμοστεί σωστά, περιορίζεται στη ρύθμιση μέτρων, διαδικασιών και μέτρων αποκατάστασης που διατίθενται στο πλαίσιο της αστικοδικαικής επιβολής των ΔΔΙ.

¹ Οδηγία 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΕΕ L 157 της 30.4.2004, σ. 45-86).

² Αιτιολογική σκέψη 10 της ΟΕΔΔΙ.

³ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Αξιολόγηση της οδηγίας 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, SWD(2017) 431.

⁴ Ειδικότερα, σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη διαβούλευση επί της οδηγίας (τα αποτελέσματά της διατίθενται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/18661>), ενώ η πλειοψηφία των απαντησάντων εκτιμά ότι οι υφιστάμενοι κανόνες έχουν συμβάλει ουσιαστικά στην προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας και στην αποτροπή προσβολών δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, πολλοί απαντήσαντες, κυρίως δικαούχοι και ενδιάμεσοι, θεωρούν ότι τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που προβλέπει η οδηγία δεν εφαρμόζονται κατά τρόπο ομοιογενή σε όλα τα κράτη μέλη.

Επομένως, η ΟΕΔΔΙ από μόνη της δεν μπορεί να αντιμετωπίσει όλες τις προκλήσεις που αναφέρθηκαν από ενδιαφερόμενα μέρη κατά την αξιολόγηση της οδηγίας⁵, ιδίως δε δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που αφορούν γενικότερα την εξωδικαστική ή την προδικαστική προστασία των ΔΔΙ. Για παράδειγμα, ορισμένοι ενδιαφερόμενοι θα επιθυμούσαν την αποσαφήνιση ή την επανεξέταση των κανόνων σχετικά με τον περιορισμό της ευθύνης των ενδιάμεσων παρόχων υπηρεσιών, η οποία ρυθμίζεται πρωτίστως στην οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο⁶. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις παρατηρήσεις που της υπέβαλαν ενδιαφερόμενα μέρη ως προς το ζήτημα αυτό και, ενώ έχει δεσμευτεί να διατηρήσει το ισχύον καθεστώς ευθύνης⁷, παρέσχε, με πρόσφατη πρωτοβουλία της, περισσότερη σαφήνεια ως προς την ευθύνη των ενδιάμεσων παρόχων υπηρεσιών σε ό,τι αφορά τον εντοπισμό και την αφαίρεση του παράνομου επιγραμμικού περιεχομένου (συμπεριλαμβανομένου του περιεχομένου που προσβάλλει ΔΔΙ)⁸.

Στο πλαίσιο αυτό, και ιδίως βάσει των παρατηρήσεων που υπέβαλαν τα ενδιαφερόμενα μέρη κατά την αξιολόγηση της ΟΕΔΔΙ, η Επιτροπή αποφάσισε να εκδώσει τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές προκειμένου να αποσαφηνίσει τις θέσεις της σχετικά με τις διατάξεις της οδηγίας ως προς τις οποίες έχουν διατυπωθεί διαφορετικές ερμηνείες⁹.

Η παρούσα καθοδηγητική ανακοίνωση αποτελεί τμήμα μιας ολοκληρωμένης δέσμης μέτρων για τη διανοητική ιδιοκτησία. Οι προκλήσεις που τίθενται στον τομέα της επιβολής των ΔΔΙ οι οποίες δεν σχετίζονται με την ερμηνεία και την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων, καθώς και οι δυναμικοί τρόποι αντιμετώπισης των προκλήσεων αυτών παρουσιάζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένα ισορροπημένο σύστημα επιβολής των ΔΔΙ που ανταποκρίνεται στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις», η οποία επίσης αποτελεί τμήμα της εν λόγω δέσμης μέτρων¹⁰.

Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές εστιάζονται στις ακόλουθες διατάξεις της ΟΕΔΔΙ:

- το πεδίο εφαρμογής (άρθρα 1 και 2)
- τη γενική υποχρέωση (άρθρο 3)
- τη νομιμοποίηση υποβολής αίτησης εφαρμογής των μέτρων, διαδικασιών και μέτρων αποκατάστασης (άρθρο 4)
- το τεκμήριο πνευματικής ιδιοκτησίας ή κατοχής συγγενικών δικαιωμάτων (άρθρο 5)
- τους κανόνες σχετικά με τη συλλογή και την προστασία των αποδεικτικών στοιχείων (άρθρα 6 και 7)
- το δικαίωμα ενημέρωσης (άρθρο 8)
- τα ασφαλιστικά μέτρα και τις απαγορευτικές διατάξεις (άρθρα 9 και 11)
- τα διορθωτικά μέτρα (άρθρο 10)
- τον υπολογισμό της αποζημίωσης (άρθρο 13), και
- τα δικαστικά έξοδα (άρθρο 14)

Στόχος των παρούσων κατευθυντήριων γραμμών είναι να διευκολύνουν την ερμηνεία και την εφαρμογή της οδηγίας από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές και τα άλλα μέρη που εμπλέκονται

⁵ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Αξιολόγηση της οδηγίας 2004/48/EK· παράρτημα II — Συνοπτική έκθεση.

⁶ Άρθρα 12-15 της οδηγίας 2000/31/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2000, για ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά (ΕΕ L 178 της 17.7.2000, σ. 1-16).

⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Επιγραμμικές πλατφόρμες και ψηφιακή ενιαία αγορά — Ευκαιρίες και προκλήσεις για την Ευρώπη», COM(2016) 288 final.

⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Αντιμετώπιση του παράνομου επιγραμμικού περιεχομένου — Προς την ενίσχυση της ευθύνης των επιγραμμικών πλατφορμών», COM(2017) 555 final.

⁹ Όπως παρουσιάζονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Αξιολόγηση της οδηγίας 2004/48/EK.

¹⁰ COM(2017) 707.

σε διαδικασίες επιβολής ΔΔΙ στο πλαίσιο δικών ενώπιον των αρχών αυτών. Πιο συγκεκριμένα, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αποσκοπούν στα εξής:

- στην ενίσχυση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του πλαισίου αστικοδικαικής επιβολής των ΔΔΙ (τμήμα II),
- στη διασφάλιση μιας ισορροπημένης προσέγγισης μεταξύ επιβολής των ΔΔΙ και αποτροπής της κατάχρησης των μέτρων, διαδικασιών και μέτρων αποκατάστασης που προβλέπονται στην οδηγία (τμήμα III),
- στη διασφάλιση αποτελεσματικής επιβολής των ΔΔΙ, μεταξύ των άλλων και στο ψηφιακό περιβάλλον (τμήμα IV), και
- στη διασφάλιση της διάστασης της ενιαίας αγοράς στην επιβολή των ΔΔΙ (τμήμα V).

Εξάλλου, ενώ οι κατευθυντήριες γραμμές λαμβάνουν υπόψη το γεγονός ότι τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που προβλέπονται από την οδηγία τίθενται στη διάθεση όλων των χρηστών συστημάτων επιβολής ΔΔΙ, αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στα μέσα που είναι ιδιαίτερος σημαντικά για τις ΜΜΕ. Για παράδειγμα, οι κατευθυντήριες γραμμές πραγματεύονται τους κανόνες για τον υπολογισμό της αποζημίωσης και την επιδίκαση δικαστικών εξόδων, καθώς και τα μέσα για την αποτροπή καταχρήσεων.

Οι απόψεις που παρουσιάζονται στις κατευθυντήριες γραμμές βασίζονται στις προδικαστικές αποφάσεις που έχει εκδώσει το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής «Δικαστήριο») από την έκδοση της οδηγίας μέχρι σήμερα, καθώς και στα συμπεράσματα που προέκυψαν από την αξιολόγηση της ΟΕΔΔΙ, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων διαβουλεύσεων, και στις βέλτιστες πρακτικές που έχουν εντοπιστεί σε εθνικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές συνδυάζουν δεσμευτική νομική ερμηνεία με τις απόψεις της Επιτροπής, οι οποίες θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως πηγή έμπνευσης για όσους χρησιμοποιήσουν τις κατευθυντήριες γραμμές.

Το παρόν έγγραφο δεν είναι νομικά δεσμευτικό και η καθοδήγηση που παρέχει δεν επηρεάζει τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές αποσκοπούν στη διευκόλυνση της ερμηνείας και της εφαρμογής της ΟΕΔΔΙ και, στο πλαίσιο αυτό, θα καθοδηγήσουν και θα συμβάλουν επίσης στην πολιτική της Επιτροπής για την επιβολή της νομοθεσίας βάσει του άρθρου 258 της ΣΛΕΕ.

II. ΓΙΑ ΕΝΑ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΕΡΟ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΣΤΙΚΟΔΙΚΑΙΚΗΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΔΔΙ

1. Διασφάλιση αποζημίωσης αντίστοιχης προς την προκληθείσα ζημία

Το απρόβλεπτο ύψος της αποζημίωσης που θα επιδικαστεί και η μικρή πιθανότητα λήψης αποζημίωσης αντίστοιχης προς την προκληθείσα ζημία ήταν κάποιοι από τους βασικούς λόγους που προβλήθηκαν για να εξηγήσουν το γιατί οι δικαιούχοι δεν επιδιώκουν αστικοδικαική έννομη προστασία σε περιπτώσεις προσβολής ΔΔΙ¹¹. Η πτυχή αυτή είναι ιδιαίτερα βαρύνουσα για τις ΜΜΕ¹².

Η εμπειρία από την πράξη δείχνει ότι η εκτίμηση της ζημίας από την προσβολή ΔΔΙ μπορεί να είναι πολύπλοκη. Ως εκ τούτου, δικαιούχοι, δικαστές, επαγγελματίες του νομικού κλάδου και το ευρύ κοινό ζήτησαν μεγαλύτερη νομική σαφήνεια ως προς τον υπολογισμό της αποζημίωσης, καθώς και δικαιότερο καταλογισμό.

¹¹ Διαβούλευση για την αξιολόγηση και τον εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου για την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, σ. 26-28.

¹² Ο.π, σ. 10. Οι κύριοι λόγοι που αναφέρθηκαν για τους οποίους ΜΜΕ αποφασίζουν να μην κινήσουν δίκη είναι τα δικαστικά έξοδα, η έλλειψη πόρων και η έλλειψη προβλεψιμότητας ως προς το αποτέλεσμα.

Υπολογισμός της αποζημίωσης

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 1 της οδηγίας, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να παρέχουν στις αρμόδιες δικαστικές αρχές τη δυνατότητα να καταδικάζουν τον παραβάτη ο οποίος προέβη σε προσβολή του δικαιώματος από δόλο ή βαριά αμέλεια, να καταβάλει στον δικαιούχο του δικαιώματος αποζημίωση αντίστοιχη προς την πραγματική ζημία που υπέστη ο δικαιούχος εξαιτίας της προσβολής του δικαιώματός του διανοητικής ιδιοκτησίας. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο παραβάτης ενήργησε εν αγνοία του ή ενώ δεν υπήρχαν βάσιμοι λόγοι να το γνωρίζει, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν τη δυνατότητα των δικαστικών αρχών να διατάσσουν την αναζήτηση των κερδών ή την καταβολή αποζημίωσης, η οποία μπορεί να είναι προκαθορισμένη (άρθρο 13 παράγραφος 2).

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 1, η αποζημίωση πρέπει να είναι αντίστοιχη προς την πραγματική ζημία που υπέστη ο δικαιούχος εξαιτίας της προσβολής. Σκοπός είναι η πλήρης αποκατάσταση της εν λόγω ζημίας¹³.

Η οδηγία προβλέπει δύο δυνατότητες για τον καθορισμό της εν λόγω αποζημίωσης. Οι δικαστικές αρχές μπορούν να καθορίζουν το ύψος της:

- λαμβάνοντας υπόψη όλα τα συναφή ζητήματα, όπως τις αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένης της απώλειας κερδών, τις οποίες υφίσταται ο ζημιωθείς διάδικος, και τα τυχόν αδικαιολόγητα κέρδη που αποκόμισε ο παραβάτης και, εφόσον ενδείκνυται, άλλα στοιχεία, πέραν των οικονομικών, όπως η ηθική βλάβη που προκάλεσε στον κάτοχο του δικαιώματος η προσβολή [άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο α)], ή, εναλλακτικώς,
- εφόσον ενδείκνυται, καθορίζοντας την αποζημίωση ως κατ' αποκοπή ποσό βάσει στοιχείων όπως τουλάχιστον το ύψος των δικαιωμάτων ή λοιπών αμοιβών που θα οφείλονταν αν ο παραβάτης είχε ζητήσει την άδεια να χρησιμοποιεί το επίμαχο δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας («υποθετικά δικαιώματα/αμοιβές χρήσης») [άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β)].

Το ζητούμενο εν προκειμένω δεν είναι η θέσπιση υποχρέωσης καταβολής ποινικής ρήτρας, αλλά να καταστεί δυνατή η αποζημίωση βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, λαμβανομένων, συγχρόνως, υπόψη των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε ο δικαιούχος, όπως οι δαπάνες έρευνας και εντοπισμού¹⁴.

Από τη διατύπωση του άρθρου 13 παράγραφος 1 της ΟΕΔΔΙ προκύπτει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν ότι η εθνική τους νομοθεσία προβλέπει αμφοτέρως τις μεθόδους καθορισμού της αποζημίωσης που ορίζονται στη διάταξη αυτή. Δηλαδή, σε αντίθεση με ό,τι ισχύει, για παράδειγμα, ως προς το άρθρο 13 παράγραφος 2, εν προκειμένω τα κράτη μέλη δεν έχουν δύο εναλλακτικές δυνατότητες. Αντιθέτως, εναπόκειται στον ενάγοντα και, εντέλει, στην αρμόδια δικαστική αρχή να αποφασίσει ποια από τις δύο αυτές εναλλακτικές μεθόδους πρέπει να εφαρμοστεί για να καθοριστεί η αποζημίωση στην εκάστοτε επίδικη υπόθεση.

Εξάλλου, ως προς το ζήτημα της επιλογής μεταξύ των δύο εναλλακτικών μεθόδων σε συγκεκριμένη υπόθεση, σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 13 παράγραφος 1, η μέθοδος του κατ' αποκοπή ποσού του στοιχείου β) της εν λόγω διάταξης θα πρέπει να εφαρμόζεται «εφόσον ενδείκνυται». Η αιτιολογική σκέψη 26 της ΟΕΔΔΙ παρέχει ως παράδειγμα τις περιπτώσεις κατά τις οποίες θα ήταν δυσχερής ο υπολογισμός του ποσού της πραγματικής

¹³ Απόφαση του Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 17ης Μαρτίου 2016 στην υπόθεση [C-99/15](#), Christian Liffers κατά Producciones Mandarina SL και Mediaset España Comunicación SA, πρώην Gestevisión Telecinco SA, EU:C:2016:173, σκέψη 25.

¹⁴ Αιτιολογική σκέψη 26 της ΟΕΔΔΙ.

ζημίας. Έχει αναφερθεί¹⁵ ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, βάσει των εφαρμοστέων εθνικών κανόνων, οι ενάγοντες μπορούν να ζητήσουν τον καθορισμό της αποζημίωσης με τη μέθοδο αυτή μόνο εάν η χρήση της μεθόδου που περιγράφεται στο στοιχείο α) είναι αδύνατη. Κατά την άποψη της Επιτροπής, η εν λόγω ερμηνεία δεν συνάδει με την οδηγία, δεδομένου ότι η αιτιολογική σκέψη 26 αναφέρει την περίπτωση αυτή μόνο ως παράδειγμα, ενώ, επιπλέον, αναφέρεται σε δυσχέρεια και όχι σε αδυναμία χρήσης της άλλης μεθόδου. Αντιθέτως, σε κάθε υπόθεση θα πρέπει να κρίνεται βάσει των ιδιαίτερων περιστάσεων της το κατά πόσον είναι σκόπιμο να χρησιμοποιηθεί η μέθοδος του κατ' αποκοπή ποσού, υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 17, των γενικών απαιτήσεων του άρθρου 3, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων αποτελεσματικότητας και αναλογικότητας, και της επιδίωξης καθορισμού της αποζημίωσης βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, η δυνατότητα καθορισμού της αποζημίωσης ως κατ' αποκοπή ποσό σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β) παρέχεται ως εναλλακτική της μεθόδου του άρθρου 13 παράγραφος 1 στοιχείο α), η οποία επιβάλλει τον προσδιορισμό και την ποσοτικοποίηση όλων των συναφών ζητημάτων, και αμφότερες οι μέθοδοι θα πρέπει να τίθενται κατ' αρχήν στη διάθεση των αρμόδιων δικαστικών αρχών. Οι εν λόγω αρχές θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επιδικάσουν ως αποζημίωση κατ' αποκοπή ποσό βάσει του στοιχείου β) στις περιπτώσεις κατά τις οποίες κρίνουν ότι αυτό ενδείκνυται ενόψει των περιστάσεων της συγκεκριμένης υπόθεσης, ιδίως όταν ο υπολογισμός της αποζημίωσης βάσει της μεθόδου του στοιχείου α) είναι δυσχερής.

Ηθική βλάβη

Αναφέρθηκε ότι υφίσταται δυσχέρεια υπολογισμού της αποζημίωσης στις περιπτώσεις στις οποίες παρέχεται η δυνατότητα αποζημίωσης για την προκληθείσα ηθική βλάβη¹⁶. Στις υποθέσεις στις οποίες ζητήθηκε αποζημίωση λόγω ηθικής βλάβης περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, υποθέσεις στις οποίες ο δικαιούχος υπέστη βλάβη της φήμης του, ψυχική στεναχώρια, ταλαιπωρία οφειλόμενη σε προσβολή δικαιώματος κ.λπ.¹⁷

Από την άποψη αυτή, το άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο α) της ΟΕΔΔΙ είναι σαφές, καθώς ορίζει ρητά ότι στοιχεία πέραν των οικονομικών, όπως η ηθική βλάβη που προκάλεσε στον κάτοχο του δικαιώματος η προσβολή, μπορεί να αποτελούν ένα από τα «συναφή ζητήματα» που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό της αποζημίωσης βάσει της μεθόδου που προβλέπεται στην εν λόγω διάταξη.

Αντιθέτως, το άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΕΔΔΙ δεν προβλέπει ρητά τη δυνατότητα αποζημίωσης για ηθική βλάβη κατά τον καθορισμό της αποζημίωσης σύμφωνα με τη μέθοδο του κατ' αποκοπή ποσού. Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει κρίνει¹⁸ ότι η εν λόγω διάταξη δεν αποκλείει την επιδίκαση τέτοιας αποζημίωσης, αλλά ότι, αντιθέτως, επιβάλλει την συνεκτίμηση της ηθικής βλάβης που τυχόν έχει υποστεί ο δικαιούχος κατά τον καθορισμό του κατ' αποκοπή ποσού αποζημίωσης, προκειμένου να επιτυγχάνεται ο στόχος της παροχής αποζημίωσης αντίστοιχης προς την πραγματική ζημία που υπέστη ο δικαιούχος.

Ζημιωθείς λόγω προσβολής δικαιωμάτων του διανοητικής ιδιοκτησίας ο οποίος αξιώνει αποζημίωση προς αποκατάσταση της ζημίας του υπολογιζόμενη σύμφωνα με τη μέθοδο του κατ' αποκοπή ποσού που προβλέπεται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΕΔΔΙ μπορεί να αξιώσει και, αν η αξιώσή του κριθεί βάσιμη, να του επιδικαστεί, όχι μόνο

¹⁵ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Αξιολόγηση της οδηγίας 2004/48/EK, παράρτημα II — Συνοπτική έκθεση.

¹⁶ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Αξιολόγηση της οδηγίας 2004/48/EK, σ. 17 και παράρτημα III.

¹⁷ Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για την Παραβίαση των Δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας, «Damages in Intellectual Property Rights» (Αποζημιώσεις στον τομέα των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας), σ. 4.

¹⁸ [C-99/15](#) Liffers, σκέψεις 15-27.

αποζημίωση για την υλική ζημία που υπέστη, αλλά και χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη εξαιτίας της εν λόγω προσβολής.

Καθορισμός της αποζημίωσης ως κατ' αποκοπή ποσό

Κατά την αξιολόγηση της ΟΕΔΔΙ, αναφέρθηκαν δυσχέρειες στον καθορισμό της αποζημίωσης βάσει της μεθόδου που προβλέπεται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β)¹⁹. Ειδικότερα, υποστηρίχθηκε ότι η επιδίκαση αποζημίωσης η οποία αντιστοιχεί μόνο στο ποσό των υποθετικών δικαιωμάτων/αμοιβών χρήσης δεν αρκεί για να αποκαταστήσει την πραγματική ζημία που υπέστη ο δικαιούχος και δεν παράγει επαρκές αποτρεπτικό αποτέλεσμα. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάστηκε το εάν η οδηγία παρέχει τη δυνατότητα επιδίκασης αποζημίωσης που να αντιστοιχεί σε πολλαπλάσιο των υποθετικών δικαιωμάτων/αμοιβών χρήσης.

Σε πρόσφατη υπόθεση²⁰, το Δικαστήριο έκρινε ότι δικαιούχος ο οποίος υπέστη προσβολή των περιουσιακών του δικαιωμάτων δημιουργού μπορεί να αξιώσει από το πρόσωπο που προσέβαλε τα δικαιώματα αυτά την ανόρθωση της προκληθείσας ζημίας διά της καταβολής χρηματικού ποσού ίσου με το διπλάσιο μιας υποθετικής αμοιβής, εφόσον το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο προβλέπει τέτοια δυνατότητα. Περαιτέρω, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, στην περίπτωση της προσβολής δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, η καταβολή και μόνο της υποθετικής αμοιβής δεν είναι ικανή να εξασφαλίσει την ανόρθωση ολόκληρης της ζημίας που πράγματι προκλήθηκε. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, όπως επισήμανε το Δικαστήριο, από μόνη της η καταβολή της αμοιβής αυτής δεν εξασφαλίζει ούτε την επιστροφή των τυχόν δαπανών έρευνας και εντοπισμού όσον αφορά πιθανές προσβολές του ως άνω δικαιώματος, ούτε την ικανοποίηση πιθανής ηθικής βλάβης, ούτε και την καταβολή τόκων επί των οφειλομένων ποσών²¹. Στην ίδια υπόθεση, το Δικαστήριο σημείωσε επίσης ότι η χρήση της μεθόδου του κατ' αποκοπή ποσού εγγενώς συνεπάγεται ότι η αποζημίωση που υπολογίζεται με τη μέθοδο αυτή μπορεί να μην είναι ακριβώς ανάλογη προς την πραγματική ζημία του ζημιωθέντος, καθώς και ότι η αιτιότητα που απαιτείται συναφώς δεν πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται κατά υπέρμετρα στενό τρόπο²².

Βάσει της εν λόγω νομολογίας, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η αποζημίωση που καθορίζεται με τη μέθοδο του κατ' αποκοπή ποσού δεν είναι υποχρεωτικό να περιορίζεται σε μόνο το ποσό των υποθετικών δικαιωμάτων/αμοιβών χρήσης, αλλά μπορεί, ανάλογα με την περίπτωση, να απαιτείται να προσδιοριστεί σε υψηλότερο ποσό. Επιπλέον, φαίνεται ότι οι αρμόδιες δικαστικές αρχές διαθέτουν διακριτική ευχέρεια κατά τον καθορισμό της αποζημίωσης με τη μέθοδο αυτή. Δηλαδή, η μέθοδος που περιγράφεται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β) μπορεί να θεωρείται ότι εμπεριέχει εξουσιοδότηση προς τις εν λόγω αρχές να υπολογίσουν το ύψος της ζημίας που υπέστη ο δικαιούχος στη βάση των στοιχείων που διαθέτουν²³.

Το άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΕΔΔΙ δεν αποκλείει εθνική νομοθεσία βάσει της οποίας δικαιούχος προσβληθέντος ΔΔΙ μπορεί να αξιώσει από τον παραβάτη την καταβολή ποσού που αντιστοιχεί στο διπλάσιο των υποθετικών δικαιωμάτων/αμοιβών χρήσης. Στο

¹⁹ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Αξιολόγηση της οδηγίας 2004/48/EK, παράρτημα III.

²⁰ Απόφαση του Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 25ης Ιανουαρίου 2017 στην υπόθεση [C-367/15](#), Stowarzyszenie «Oławska Telewizja Kablowa» κατά Stowarzyszenie Filmowców Polskich, EU:C:2017:36.

²¹ [C-367/15](#), OTK, σκέψη 30. Βλ. επίσης [C-99/15](#), Liffers, σκέψη 18.

²² [C-367/15](#) OTK, σκέψεις 26 και 32.

²³ Παρόμοια εξουσιοδότηση, αν και εφαρμοστέα μόνο υπό ειδικές περιστάσεις, συμπεριλήφθηκε στο άρθρο 17 παράγραφος 1 της οδηγίας 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26 Νοεμβρίου 2014, σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 349 της 5.12.2014, σ. 1-19).

πλαίσιο αυτό, ενώ το άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β) της ΟΕΔΔΙ δεν επιβάλλει κατ' ανάγκη αυτόν τον διπλασιασμό των υποθετικών δικαιωμάτων/αμοιβών χρήσης, η εθνική νομοθεσία που μεταφέρει την εν λόγω διάταξη στο εθνικό δίκαιο θα πρέπει να παρέχει στον δικαιούχο τη δυνατότητα να απαιτήσει να καθοριστεί το ποσό της κατ' αποκοπή αποζημίωσης βάσει όχι μόνο του ποσού των υποθετικών δικαιωμάτων/αμοιβών χρήσης, αλλά με συνεκτίμηση και των λοιπών συναφών παραμέτρων. Συναφώς, στον υπολογισμό αυτόν μπορεί να συμπεριλαμβάνεται και αποζημίωση για την ανόρθωση τυχόν δαπανών έρευνας και εντοπισμού πιθανών προσβολών του επίμαχου δικαιώματος, καθώς και αποζημίωση για την αποκατάσταση τυχόν ηθικής βλάβης ή για την καταβολή τόκων επί των οφειλόμενων ποσών.

2. Ύπαρξη σαφών και αποτελεσματικών κανόνων σχετικά με την απόδοση των δικαστικών εξόδων

Τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης²⁴ δείχνουν ότι οι κύριοι λόγοι για τους οποίους οι δικαιούχοι δεν επιδιώκουν αστικοδικαιική έννομη προστασία έναντι πιθανών προσβολών των ΔΔΙ τους είναι οι δικηγορικές αμοιβές και τα λοιπά έξοδα της δικαστικής διαδικασίας, καθώς και το γεγονός ότι θεωρούν απίθανο να λάβουν επαρκή αποζημίωση για την ανόρθωση των δικαστικών και λοιπών εξόδων τους. Από την αξιολόγηση της ΟΕΔΔΙ προέκυψε²⁵ ότι οι κανόνες σχετικά με την απόδοση των δικαστικών εξόδων διαφέρουν μεταξύ των χωρών της ΕΕ και ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα έξοδα που επιδικάζονται δεν επαρκούν για να καλύψουν όλα τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ο διάδικος που νίκησε.

Σύμφωνα με το άρθρο 14 της οδηγίας, τα εύλογα και αναλογικά δικαστικά έξοδα και οι λοιπές δαπάνες στις οποίες υπεβλήθη ο νικήσας διάδικος βαρύνουν τον ηττηθέντα διάδικο, εκτός εάν λόγοι επιεικίας επιβάλλουν άλλως. Η αρχή της απόδοσης των δικαστικών εξόδων που αποτυπώνεται στο άρθρο 14 ισχύει σε όλες τις ένδικες διαδικασίες που καλύπτονται από την οδηγία, δηλαδή στις διαδικασίες με αντικείμενο την προσβολή ΔΔΙ. Όπως έχει διευκρινίσει το Δικαστήριο, στις διαδικασίες αυτές συμπεριλαμβάνονται, για παράδειγμα, οι διαδικασίες επί αγωγής αποζημίωσης για την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε παράνομα από μέτρα εκτέλεσης σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 4 και το άρθρο 9 παράγραφος 7 της οδηγίας²⁶, καθώς και οι διαδικασίες κήρυξης της εκτελεστότητας για την αναγνώριση και εκτέλεση απόφασης που αφορά την επιβολή ΔΔΙ²⁷. Αντιθέτως, δεν συμπεριλαμβάνονται οι διαδικασίες κήρυξης της ακυρότητας²⁸.

Εξάλλου, ενώ η γενική αυτή αρχή παρέχει στις εθνικές δικαστικές αρχές τη βάση για την απόδοση των εξόδων, οι εν λόγω αρχές, κατά τον υπολογισμό του ακριβούς ποσού προς επιδίκαση, δεσμεύονται κατά κανόνα από λεπτομερέστερα εθνικά καθεστώτα που ρυθμίζουν το εν λόγω ζήτημα. Ορισμένα απ' αυτά τα εθνικά καθεστώτα δεν αφορούν ειδικά τη διανοητική ιδιοκτησία, βασίζονται σε σύστημα κατ' αποκοπή ποσών (ανώτατων ορίων) και/ή παραπέμπουν στους εθνικούς κανόνες που διέπουν τις ελάχιστες αμοιβές των δικηγόρων ή των συμβούλων σε θέματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Ως εκ τούτου, τα καθεστώτα των κρατών μελών διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους σε ό,τι αφορά τον υπολογισμό και την

²⁴ Διαβούλευση για την αξιολόγηση και τον εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου για την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, σ. 28-30.

²⁵ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Αξιολόγηση της οδηγίας 2004/48/EK, σ. 20 και παράρτημα III

²⁶ Απόφαση του Δικαστηρίου (πρώτο τμήμα) της 16ης Ιουλίου 2015 στην υπόθεση [C-681/13](#), Diageo Brands BV κατά Simiramida-04 EOOD, EU:C:2015:471.

²⁷ Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 18ης Οκτωβρίου 2011 στην υπόθεση [C-406/09](#), Realchemie Nederland BV κατά Bayer CropScience AG, EU:C:2011:668.

²⁸ [C-180/11](#), Bericap, σκέψεις 77-82.

απόδοση των δικαστικών εξόδων, καθώς και σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες που διέπουν το ζήτημα αυτό²⁹.

Σύστημα κατ' αποκοπή ποσών

Στο πλαίσιο αυτό, τέθηκε το ερώτημα αν εθνικό καθεστώς που βασίζεται σε σύστημα κατ' αποκοπή ποσών, το οποίο καθορίζει τα ανώτατα ποσά εξόδων που μπορούν να αποδοθούν, συνάδει με το άρθρο 14 της ΟΕΔΔΙ.

Το Δικαστήριο διευκρίνισε³⁰ ότι νομοθεσία η οποία προβλέπει κατ' αποκοπή ποσά όσον αφορά την απόδοση δικηγορικής αμοιβής θα μπορούσε, κατ' αρχήν, να είναι δικαιολογημένη, υπό την προϋπόθεση ότι αποσκοπεί στη διασφάλιση του εύλογου χαρακτήρα των αποδοτέων εξόδων. Συναφώς, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη παράγοντες όπως το αντικείμενο της διαφοράς, το χρηματικό ύψος της ή η εργασία που απαιτήθηκε για την προάσπιση του οικείου δικαιώματος. Αυτό μπορεί να ισχύει, μεταξύ άλλων, εάν η εν λόγω νομοθεσία επιδιώκει να αποκλείσει την απόδοση υπέρμετρα υψηλών δικαστικών εξόδων λόγω ασυνήθιστα υψηλής δικηγορικής αμοιβής, συμφωνηθείσας μεταξύ του νικήσαντος διαδίκου και του δικηγόρου του, ή λόγω της παροχής υπηρεσιών από τον δικηγόρο οι οποίες δεν θεωρούνται αναγκαίες για την προστασία του οικείου δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας.

Το Δικαστήριο έκρινε επίσης³¹ ότι η απαίτηση του άρθρου 14 της ΟΕΔΔΙ να βαρύνουν τα «εύλογα» δικαστικά έξοδα τον ηττηθέντα διάδικο δεν μπορεί να δικαιολογήσει εθνική νομοθεσία επιβάλλουσα κατ' αποκοπή ποσά κατά πολύ χαμηλότερα από τον μέσο όρο τιμών των υπηρεσιών δικηγόρου που ισχύουν στο οικείο κράτος μέλος. Τέτοια νομοθεσία θα ήταν ασυμβίβαστη προς το άρθρο 3 παράγραφος 2 της ΟΕΔΔΙ, το οποίο προβλέπει ότι οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης τα οποία προβλέπονται από τη νομοθεσία αυτή πρέπει να είναι αποτρεπτικά.

Περαιτέρω, το άρθρο 14 της ΟΕΔΔΙ ορίζει ότι τα έξοδα που βαρύνουν τον ηττηθέντα διάδικο πρέπει να είναι «αναλογικά». Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι, καίτοι η περί αναλογικότητας απαίτηση δεν επάγεται ότι ο ηττηθείς διάδικος πρέπει οπωσδήποτε να αποδώσει το σύνολο των δικαστικών εξόδων του νικήσαντος διαδίκου, εντούτοις επιτάσσει να έχει ο δεύτερος δικαίωμα αποδόσεως τουλάχιστον σημαντικού και προσήκοντος μέρους των ευλόγων εξόδων στα οποία πράγματι υπεβλήθη. Ως εκ τούτου, εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει απόλυτο όριο για τα δικηγορικά έξοδα πρέπει να διασφαλίζει, αφενός, ότι το όριο αυτό απηχεί τις πραγματικές τιμές που ισχύουν για υπηρεσίες δικηγόρου στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας και, αφετέρου, ότι τον ηττηθέντα διάδικο θα βαρύνει τουλάχιστον σημαντικό και προσήκον μέρος των ευλόγων εξόδων του νικήσαντος διαδίκου³².

Το άρθρο 14 της ΟΕΔΔΙ δεν αποκλείει εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει σύστημα κατ' αποκοπή ποσών για την απόδοση των εξόδων αμοιβής δικηγόρου, υπό την προϋπόθεση ότι τα προβλεπόμενα ποσά διασφαλίζουν ότι τα έξοδα που βαρύνουν τον ηττηθέντα διάδικο είναι εύλογα, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της υπόθεσης. Ωστόσο, το άρθρο 14 αποκλείει εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει κατ' αποκοπή ποσά τα οποία είναι υπερβολικά χαμηλά για να διασφαλίσουν ότι τον ηττηθέντα διάδικο θα βαρύνει τουλάχιστον σημαντικό και προσήκον μέρος των ευλόγων εξόδων του νικήσαντος διαδίκου.

Είδη εξόδων που πρέπει να αποδίδονται

²⁹ «Support study for the ex-post evaluation and ex-ante impact analysis of the IPR enforcement Directive» [Υποστηρικτική μελέτη για την εκ των υστέρων αξιολόγηση και την εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων της οδηγίας για την επιβολή των ΔΔΙ (ΟΕΔΔΙ)], Technopolis Group σε σύμπραξη με την EY και την Schalast Rechtsanwälte, 2017, σ. 69-70.

³⁰ [C-57/15](#), UVP, σκέψη 25.

³¹ [C-57/15](#), UVP, σκέψεις 26-27.

³² [C-57/15](#), UVP, σκέψεις 29-30.

Μεταξύ των νομοθεσιών των κρατών μελών υπάρχουν επίσης διαφορές ως προς τα είδη των εξόδων που καλύπτονται από τις εθνικές ρυθμίσεις για τη μεταφορά του άρθρου 14 της ΟΕΔΔΙ στο εθνικό δίκαιο. Στην πράξη, ενώ τα δικαστικά έξοδα για την κίνηση της δίκης και τα λοιπά διαδικαστικά έξοδα συνήθως καλύπτονται πλήρως, τα έξοδα για υπηρεσίες εξωτερικών πραγματογνωμόνων, τα έξοδα δικηγόρου και οι πρόσθετες δικηγορικές αμοιβές, σε κάποιες τουλάχιστον περιπτώσεις, καλύπτονται μόνο εν μέρει³³.

Βάσει του άρθρου 14, ο παραβάτης πρέπει, εν γένει, να φέρει στο ακέραιο τις οικονομικές συνέπειες της συμπεριφοράς του³⁴. Από την άλλη πλευρά, ο νικήσας διάδικος έχει δικαίωμα σε απόδοση τουλάχιστον σημαντικού και προσήκοντος μέρους των εύλογων εξόδων στα οποία πράγματι υπεβλήθη³⁵.

Ειδικότερα, ενώ το άρθρο 14 της ΟΕΔΔΙ αναφέρεται στα «δικαστικά έξοδα και [τις] λοιπές δαπάνες στις οποίες υπεβλήθη ο νικήσας διάδικος», η οδηγία δεν προσδιορίζει αναλυτικά το περιεχόμενο των εννοιών αυτών. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η έννοια των «δικαστικών εξόδων» περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη δικηγορική αμοιβή³⁶. Επίσης, έχει κρίνει ότι η έννοια των «λοιπών δαπανών» καλύπτει, κατ' αρχήν, τα έξοδα για υπηρεσίες πραγματογνώμονα³⁷. Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει επιπλέον ότι η τελευταία αυτή έννοια πρέπει να ερμηνεύεται στενά και ότι, κατά συνέπεια, μόνο οι δαπάνες που συνδέονται άμεσα και στενά με την ένδικη διαδικασία εμπίπτουν στις «λοιπές δαπάνες» υπό την έννοια του άρθρου 14³⁸.

Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν φαίνεται να έχουν τέτοιο άμεσο και στενό σύνδεσμο οι δαπάνες έρευνας και εντοπισμού στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που έχουν ως σκοπό ιδίως τη γενική παρατήρηση της αγοράς από πραγματογνώμονα, καθώς και τον εντοπισμό από αυτόν ενδεχόμενων προσβολών δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας, καταλογιστέων σε παραβάτες αγνώστους ακόμα σε αυτό το στάδιο. Αντιθέτως, στον βαθμό που οι υπηρεσίες πραγματογνωμοσύνης, ανεξαρτήτως της φύσης τους, είναι απολύτως αναγκαίες για την αποτελεσματική άσκηση ένδικου βοηθήματος με σκοπό τη διασφάλιση της προστασίας τέτοιου δικαιώματος σε συγκεκριμένη περίπτωση, τα έξοδα τα οποία συνδέονται προς την αρωγή πραγματογνώμονα εμπίπτουν στις «λοιπές δαπάνες». Σύμφωνα δε με το άρθρο 14 της ΟΕΔΔΙ, οι εν λόγω «λοιπές δαπάνες» πρέπει να βαρύνουν τον ηττηθέντα διάδικο³⁹.

Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει⁴⁰ ότι το άρθρο 14 της ΟΕΔΔΙ αντιτίθεται σε εθνικούς κανόνες οι οποίοι προβλέπουν την απόδοση εξόδων πραγματογνωμοσύνης μόνο σε περίπτωση πταίσματος του ηττηθέντος διαδίκου, στον βαθμό που τα εν λόγω έξοδα συνδέονται άμεσα και στενά με ένδικη διαδικασία σκοπούσα στη διασφάλιση της προστασίας δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας.

Τέλος, στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι τα ανωτέρω δεν σημαίνουν κατ' ανάγκη ότι τα έξοδα που δεν καλύπτονται από το άρθρο 14 δεν είναι δυνατόν να ανορθωθούν. Αντιθέτως, σημαίνουν ότι, εφόσον πληρούνται οι σχετικοί όροι, οι απαιτήσεις για την

³³ Διαβούλευση για την αξιολόγηση και τον εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου για την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, σ. 28.

³⁴ [C-406/09](#), Realchemie, σκέψη 49.

³⁵ Απόφαση του Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 28ης Ιουλίου 2016 στην υπόθεση [C-57/15](#), United Video Properties Inc. κατά Telenet NV (UVP), EU:C:2016:611, σκέψη 29.

³⁶ [C-57/15](#), UVP, σκέψη 22.

³⁷ [C-57/15](#), UVP, σκέψη 34.

³⁸ [C-57/15](#), UVP, σκέψη 36.

³⁹ [C-57/15](#), UVP, σκέψεις 39-40.

⁴⁰ [C-57/15](#), UVP, σκέψη 40.

ανόρθωση τέτοιων εξόδων, για παράδειγμα εξόδων έρευνας και εντοπισμού⁴¹, πρέπει να προβάλλονται με αγωγή αποζημίωσης βάσει του άρθρου 13.

Το άρθρο 14 της ΟΕΔΔΙ εφαρμόζεται ως προς τα δικαστικά έξοδα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται οι δικηγορικές αμοιβές, καθώς και ως προς τις λοιπές δαπάνες που συνδέονται άμεσα και στενά με την οικεία ένδικη διαδικασία. Στις λοιπές αυτές δαπάνες συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες για τις υπηρεσίες πραγματογνώμονα, στον βαθμό που οι εν λόγω υπηρεσίες είναι απολύτως αναγκαίες για την αποτελεσματική άσκηση ένδικου βοηθήματος με σκοπό τη διασφάλιση της προστασίας δικαιώματος σε συγκεκριμένη περίπτωση.

3. Έμφαση στις προσβολές σε εμπορική κλίμακα

Ορισμένα από τα μέσα που προβλέπονται στην ΟΕΔΔΙ χρειάζεται να εφαρμόζονται μόνο σε προσβολές ΔΔΙ που διαπράττονται σε εμπορική κλίμακα (άρθρο 6 παράγραφος 2 και άρθρο 9 παράγραφος 2) ή αφορούν πρόσωπα πέραν του παραβάτη [άρθρο 8 παράγραφος 1 στοιχεία α)-γ)] τα οποία βρέθηκαν να κατέχουν παράνομα εμπορεύματα ή να χρησιμοποιούν παράνομες υπηρεσίες σε εμπορική κλίμακα ή να παρέχουν, σε εμπορική κλίμακα, υπηρεσίες χρησιμοποιούμενες για την προσβολή δικαιώματος⁴².

Στο πλαίσιο του νομικού πλαισίου για την επιβολή των ΔΔΙ, η εν λόγω έννοια της «εμπορικής κλίμακας» επιβάλλει την εφαρμογή ορισμένων πιο εκτεταμένων ή πιο παρεμβατικών μέτρων στις περιπτώσεις προσβολής ιδιαίτερης βαρύτητας, ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι πλέον επιζήμιες προσβολές αντιμετωπίζονται πιο αποτελεσματικά, ενώ, παράλληλα, διασφαλίζεται μια προσέγγιση αναλογική και ισορροπημένη. Ωστόσο, φαίνεται ότι η εν λόγω έννοια γίνεται κατανοητή και εφαρμόζεται διαφορετικά στα επιμέρους κράτη μέλη.

Η οδηγία δεν περιλαμβάνει ορισμό της έννοιας «εμπορική κλίμακα». Επιπλέον, η οδηγία δεν πραγματοποιεί ρητή παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών για τον προσδιορισμό της εν λόγω έννοιας. Εντούτοις, αποτελεί πάγια νομολογία του Δικαστηρίου ότι από τις επιταγές τόσο της ενιαίας εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όσο και της αρχής της ισότητας προκύπτει ότι η εν λόγω έννοια θα πρέπει, σε αντίστοιχες περιπτώσεις, να ερμηνεύεται σε ολόκληρη την ΕΕ κατά τρόπο αυτοτελή και ενιαίο⁴³.

Επιπροσθέτως, η αιτιολογική σκέψη 14 της ΟΕΔΔΙ αποσαφηνίζει εν μέρει την έννοια αυτή, αναφέροντας ότι αφορά τις «πράξεις που αποσκοπούν σε άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό όφελος»: εξαιρούνται συνεπώς, κατά κανόνα, οι πράξεις των τελικών καταναλωτών που ενεργούν καλόπιστα».

Περαιτέρω, η έννοια της εμπορικής κλίμακας, όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 61 της συμφωνίας TRIPS, εξετάστηκε εκτενώς στο πλαίσιο έκθεσης ομάδας επίλυσης διαφορών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου («ΠΟΕ»)⁴⁴. Η ομάδα που εξέτασε το ζήτημα έλαβε υπόψη της το σύνθημα των όρων «κλίμακα» και «εμπορική» και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η έννοια «εμπορική κλίμακα» πρέπει να ερμηνεύεται με βάση τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά στοιχεία, και ότι αναφέρεται στο μέγεθος ή στην έκταση τυπικής ή

⁴¹ Βλ. αιτιολογική σκέψη 26 της ΟΕΔΔΙ.

⁴² Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 14 της IPRED: «Αυτό δεν επηρεάζει τη δυνατότητα των κρατών μελών να εφαρμόζουν τα εν λόγω μέτρα και σε άλλες πράξεις.».

⁴³ Ενδεικτικά, απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 3ης Σεπτεμβρίου 2014 στην υπόθεση [C-201/13](#), Johan Deckmyn και Vrijheidsfonds VZW κατά Helena Vandersteen κ.λπ., EU:C:2014:2132, σκέψη 14.

⁴⁴ Έκθεση της ειδικής ομάδας του ΠΟΕ της 26ης Ιανουαρίου 2009, [WT/DS362/R](#), σ. 75-98.

συνήθους εμπορικής δραστηριότητας σε σχέση με ένα δεδομένο προϊόν σε μια δεδομένη αγορά⁴⁵. Μολονότι στη συμφωνία TRIPS η έννοια αυτή χρησιμοποιείται σε κάπως διαφορετικό πλαίσιο από ό,τι στην ΟΕΔΔΙ⁴⁶ και μολονότι στην έννομη τάξη της ΕΕ αυτού του είδους οι εκθέσεις δεν είναι δεσμευτικές σε ό,τι αφορά την ερμηνεία πράξεων του παράγωγου δικαίου της ΕΕ, όπως είναι η ΟΕΔΔΙ, εντούτοις, η Επιτροπή θεωρεί ότι η έκθεση αυτή αποτελεί χρήσιμο σημείο αναφοράς⁴⁷.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η έννοια της εμπορικής κλίμακας, όπως χρησιμοποιείται σε διάφορες διατάξεις της ΟΕΔΔΙ, δεν μπορεί να ερμηνευτεί με αμιγώς ποσοτικά κριτήρια. Αντιθέτως, θα πρέπει να συνεκτιμώνται επίσης ορισμένα ποιοτικά στοιχεία, όπως το αν η επίμαχη δραστηριότητα διεξάγεται κατά κανόνα με σκοπό το οικονομικό ή εμπορικό όφελος.

Η έννοια της «εμπορικής κλίμακας», όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 6 παράγραφος 2, το άρθρο 8 παράγραφος 1 και το άρθρο 9 παράγραφος 2 της ΟΕΔΔΙ, θα πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται λαμβανομένων υπόψη τόσο των ποιοτικών στοιχείων, όπως είναι το οικονομικό ή εμπορικό όφελος που τυχόν επιδιώκεται με τις επίμαχες πράξεις προσβολής ΔΔΙ, όσο και των ποσοτικών στοιχείων, όπως είναι ο αριθμός και η έκταση των πράξεων προσβολής ΔΔΙ, που συντρέχουν στην εκάστοτε υπό εξέταση υπόθεση.

III. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΜΙΑΣ ΙΣΟΡΡΟΠΗΜΕΝΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΔΔΙ ΚΑΙ ΑΠΟΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΧΡΗΣΕΩΝ

1. Γενική υποχρέωση και θεμελιώδη δικαιώματα

Η γενική υποχρέωση βάσει της οδηγίας συνίσταται στην πρόβλεψη των μέτρων, των διαδικασιών και των μέτρων αποκατάστασης που απαιτούνται για τη διασφάλιση της επιβολής των ΔΔΙ. Τα εν λόγω μέτρα, διαδικασίες και μέτρα αποκατάστασης πρέπει να είναι «θεμιτά και δίκαια», να μην είναι «περίπλοκα και δαπανηρά άνευ λόγου» και να μην προβλέπουν «παράλογες προθεσμίες ούτε να συνεπάγονται αδικαιολόγητες καθυστερήσεις». Επίσης, πρέπει να είναι αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά, και να εφαρμόζονται κατά τρόπο ώστε να αποτρέπεται η δημιουργία εμποδίων στο νόμιμο εμπόριο και να προβλέπονται εγγυήσεις κατά της κατάχρησής τους (άρθρο 3 παράγραφοι 1 και 2). Επιπλέον, τα εν λόγω μέτρα, διαδικασίες και μέτρα αποκατάστασης θα πρέπει να προσδιορίζονται σε κάθε περίπτωση κατά τρόπο ώστε να λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης περίπτωσης, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών χαρακτηριστικών κάθε δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας και, κατά περίπτωση, του εσκεμμένου ή μη εσκεμμένου χαρακτήρα της προσβολής⁴⁸. Βάσει των παραπάνω, για να διασφαλίζεται η ισορροπημένη χρήση του αστυνομικού συστήματος επιβολής των ΔΔΙ, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές, όταν εξετάζουν την έγκριση των μέτρων, διαδικασιών και μέτρων αποκατάστασης που

⁴⁵ [WT/DS362/R](#), σημεία VII.601-603 και VII.635-636.

⁴⁶ Συγκεκριμένα, σε σχέση με ορισμένα μέτρα ποινικού δικαίου, ενώ στην ΟΕΔΔΙ χρησιμοποιείται σε σχέση με ορισμένα μέσα αστικού δικαίου.

⁴⁷ Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί, πρώτον, ότι η ΕΕ επίσης αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος της συμφωνίας TRIPS (βλ. αιτιολογική σκέψη 4 της ΟΕΔΔΙ), γεγονός που σημαίνει ότι οι διατάξεις της αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της έννομης τάξης της Ένωσης (βλ. π.χ. απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-180/11, *Bericar*, σκέψη 67) και, δεύτερον, ότι και κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου το σύνθημα των όρων που χρησιμοποιούνται σε πράξεις παράγωγου δικαίου της ΕΕ (όπως είναι η ΟΕΔΔΙ) χωρίς να παρέχεται ορισμός τους αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την ερμηνεία των εν λόγω όρων (βλ. π.χ. απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-201/13, *Deckmyn*, σκέψη 19).

⁴⁸ Αιτιολογική σκέψη 17 της ΟΕΔΔΙ.

προβλέπονται στην ΟΕΔΔΙ, θα πρέπει γενικά να αξιολογούν κατά περίπτωση κάθε επιμέρους υπόθεση βάσει των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της.

Η ΟΕΔΔΙ σέβεται όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα και συνάδει προς τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής ο «Χάρτης»). Ειδικότερα, αποσκοπεί στη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού της διανοητικής ιδιοκτησίας, σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 2 του Χάρτη⁴⁹. Κατά συνέπεια, οι διατάξεις της οδηγίας πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται κατά τρόπο που διασφαλίζει όχι μόνο τον σεβασμό του εν λόγω συγκεκριμένου θεμελιώδους δικαιώματος, αλλά και την πλήρη συνεκτίμηση και τον σεβασμό και των τυχόν άλλων συναφών θεμελιωδών δικαιωμάτων. Στα εν λόγω άλλα συναφή θεμελιώδη δικαιώματα μπορεί, κατά περίπτωση, να συμπεριλαμβάνονται το δικαίωμα σε αποτελεσματική ένδικη προστασία, το δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής, το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η ελευθερία έκφρασης και η επιχειρηματική ελευθερία⁵⁰. Το ζήτημα αυτό έχει αποτελέσει αντικείμενο σειράς αποφάσεων του Δικαστηρίου που εκδόθηκαν μετά την έκδοση της οδηγίας.

Ειδικότερα, στην απόφαση *Promusicae*⁵¹, το Δικαστήριο εξέτασε το ζήτημα της στάθμισης διαφόρων θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά την ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο, της οδηγίας για την κοινωνία της πληροφορίας⁵², της ΟΕΔΔΙ και της οδηγίας για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες⁵³ υπό το πρίσμα του Χάρτη. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, κατά την ερμηνεία των εν λόγω οδηγιών, οι εθνικές αρχές και τα οικεία δικαστήρια πρέπει να διασφαλίζουν την ορθή ισορροπία μεταξύ των διαφόρων συναφών θεμελιωδών δικαιωμάτων και να μεριμνούν ώστε να μη δημιουργούνται συγκρούσεις με τις λοιπές γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου, όπως η αρχή της αναλογικότητας. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν επιβάλλεται στα κράτη μέλη να προβλέπουν υποχρέωση γνωστοποίησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προκειμένου να διασφαλίσουν την αποτελεσματική προστασία του δικαιώματος του δημιουργού στο πλαίσιο αστικής δίκης. Ωστόσο, το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει, κατά τη μεταφορά των προαναφερθεισών οδηγιών στο εσωτερικό δίκαιο, να μεριμνούν ώστε να βασίζονται σε ερμηνεία αυτών που καθιστά δυνατή τη διασφάλιση της ορθής ισορροπίας μεταξύ, αφενός, των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής και, αφετέρου, των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην προστασία του δικαιώματος ιδιοκτησίας και σε αποτελεσματική ένδικη προστασία.

Η προσέγγιση αυτή αποτυπώθηκε στη συνέχεια και σε μεταγενέστερες αποφάσεις του Δικαστηρίου⁵⁴, με τις οποίες παρασχέθηκε περαιτέρω καθοδήγηση ως προς τον τρόπο

⁴⁹ Αιτιολογική σκέψη 32 της ΟΕΔΔΙ.

⁵⁰ Βλ., αντιστοίχως, τα άρθρα 47, 7, 8, 11 και 16 του Χάρτη.

⁵¹ Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 29ης Ιανουαρίου 2008 στην υπόθεση [C-275/06](#), *Productores de Música de España (Promusicae)* κατά *Telefónica de España SAU*, EU:C:2008:54, σκέψη 68.

⁵² Οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167 της 22.6.2001, σ. 10-19).

⁵³ Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ L 201 της 31.7.2002, σ. 37-47) [η εν λόγω οδηγία συμπληρώνει την οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31-50)].

⁵⁴ Βλ. π.χ. διάταξη του Δικαστηρίου (όγδοο τμήμα) της 19ης Φεβρουαρίου 2009 στην υπόθεση [C-557/07](#), *LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten GmbH* κατά *Tele2 Telecommunication GmbH*, EU:C:2009:107· απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 19ης Απριλίου 2012 στην υπόθεση [C-461/10](#), *Bonnier Audio AB* κ.λπ. κατά *Perfect Communication Sweden AB*, EU:C:2012:219· απόφαση του Δικαστηρίου

επίτευξης ορθής ισορροπίας μεταξύ διαφορετικών αλληλοσυγκρουόμενων θεμελιωδών δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της εξέτασης αιτήσεων παροχής πληροφοριών και στο πλαίσιο της εκδίκασης αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων⁵⁵.

Μολονότι οι αποφάσεις αυτές εκδόθηκαν στο ειδικότερο πλαίσιο δικών που αφορούσαν προσβολές δικαιωμάτων του δημιουργού, η ανάλυση του Δικαστηρίου αφορά σε γενικότερο επίπεδο την ισορροπία μεταξύ των εκάστοτε οικείων θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η απαίτηση για εξασφάλιση ορθής ισορροπίας μεταξύ των εν λόγω δικαιωμάτων, υπό το πρίσμα της γενικής αρχής της αναλογικότητας, ισχύει όχι μόνο στις περιπτώσεις προσβολής δικαιωμάτων του δημιουργού, αλλά σε όλες τις περιπτώσεις που αφορούν ΔΔΙ που emπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ΟΕΔΔΙ.

Σε κάθε περίπτωση ερμηνείας και εφαρμογής διατάξεων της ΟΕΔΔΙ κατά την οποία διακυβευονται διαφορετικά αλληλοσυγκρουόμενα θεμελιώδη δικαιώματα τα οποία προστατεύει η έννομη τάξη της ΕΕ, θα πρέπει να διασφαλίζεται η επίτευξη ορθής ισορροπίας μεταξύ των εν λόγω δικαιωμάτων, υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας.

2. Επίτευξη ορθής ισορροπίας μεταξύ των εφαρμοστέων θεμελιωδών δικαιωμάτων στην περίπτωση του δικαιώματος ενημέρωσης

Η επίτευξη ορθής ισορροπίας μεταξύ των διαφορετικών θεμελιωδών δικαιωμάτων είναι ιδιαίτερα σημαντική κατά την εφαρμογή του δικαιώματος ενημέρωσης που προβλέπεται στο άρθρο 8 της ΟΕΔΔΙ. Το άρθρο 8 επιβάλλει στα κράτη μέλη να παρέχουν στις αρμόδιες δικαστικές αρχές τους τη δυνατότητα να διατάζουν τον παραβάτη ή ορισμένα άλλα πρόσωπα να παράσχουν ακριβείς πληροφορίες σχετικά με την προέλευση των εμπορευμάτων ή υπηρεσιών που προσβάλλουν ΔΔΙ, τα δίκτυα διανομής των εν λόγω εμπορευμάτων ή παροχής των εν λόγω υπηρεσιών και την ταυτότητα των τυχόν εμπλεκόμενων στην προσβολή τρίτων⁵⁶.

Στις περιπτώσεις των αιτήσεων παροχής πληροφοριών βάσει του άρθρου 8, μπορεί να συντρέχουν περιστάσεις που επιβάλλουν τη στάθμιση περισσότερων θεμελιωδών δικαιωμάτων. Αυτό μπορεί να ισχύει ιδίως για τα θεμελιώδη δικαιώματα στην προστασία της ιδιοκτησίας (συμπεριλαμβανομένης της διανοητικής ιδιοκτησίας) και σε αποτελεσματική ένδικη προστασία, αφενός, και τα θεμελιώδη δικαιώματα στην προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στην επιχειρηματική ελευθερία, αφετέρου.

Κάθε εκδιδόμενη βάσει του άρθρου 8 διαταγή των αρμόδιων δικαστικών αρχών για την παροχή πληροφοριών θα πρέπει να αφορά μόνο πληροφορίες οι οποίες είναι πράγματι αναγκαίες για την εξακρίβωση της πηγής και της έκτασης της προσβολής. Κατά την άποψη της Επιτροπής, ο περιορισμός αυτός πηγάζει από την προβλεπόμενη στο άρθρο 8 παράγραφος 1 απαίτηση να είναι το αίτημα του προσφεύγοντος αιτιολογημένο και αναλογικό, καθώς και από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 3 γενικές υποχρεώσεις (ιδίως τις απαιτήσεις να είναι κάθε μέτρο που θεσπίζεται θεμιτό και δίκαιο, να μην είναι περίπλοκο και δαπανηρό άνευ λόγου, και να προβλέπονται εγγυήσεις κατά της κατάχρησής του).

Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει⁵⁷ ότι το δίκαιο της Ένωσης, και ειδικότερα το άρθρο 8 παράγραφος 3 της ΟΕΔΔΙ σε συνδυασμό με το άρθρο 15 παράγραφος 1 της οδηγίας για την

(τέταρτο τμήμα) της 16ης Ιουλίου 2015 στην υπόθεση [C-580/13](#), Coty Germany GmbH κατά Stadtparkasse Magdeburg, EU:C:2015:485.

⁵⁵ Βλ. επίσης την περαιτέρω ανάλυση σχετικά με το άρθρο 8 για το δικαίωμα ενημέρωσης (κεφάλαιο III) και τα άρθρα 9 και 11 για τα ασφαλιστικά μέτρα και τις απαγορευτικές διατάξεις (κεφάλαιο IV) της ΟΕΔΔΙ.

⁵⁶ Βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 21 της ΟΕΔΔΙ.

⁵⁷ [C-275/06](#), Promusicae, σκέψεις 58-59. Βλ. επίσης ενότητα 1 ανωτέρω.

προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη να επιβάλλουν υποχρέωση γνωστοποίησης σε ορισμένους τρίτους ιδιώτες προσωπικών δεδομένων που αφορούν την κίνηση στο διαδίκτυο προκειμένου να παρασχεθεί στους εν λόγω τρίτους η δυνατότητα κίνησης αστικής δίκης λόγω προσβολής δικαιωμάτων του δημιουργού. Ωστόσο, το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προβλέπουν την υποχρέωση αυτή.

Περαιτέρω, το Δικαστήριο έχει επίσης διευκρινίσει ότι οι κανόνες αυτοί δεν απαγορεύουν την εφαρμογή εθνικής νομοθεσίας που έχει θεσπιστεί βάσει του άρθρου 8 της ΟΕΔΔΙ και η οποία επιτρέπει, προκειμένου να διαπιστωθεί η ταυτότητα συνδρομητή ή χρήστη του διαδικτύου, να διαταχθεί πάροχος υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο, στο πλαίσιο αστικής δίκης, να κοινοποιήσει στον δικαιούχο δικαιώματος του δημιουργού ή στον διάδοχό του τα στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή στον οποίο έχει χορηγηθεί διεύθυνση IP η οποία φέρεται να χρησιμοποιήθηκε για την προσβολή του εν λόγω δικαιώματος. Ωστόσο, η εν λόγω εθνική νομοθεσία θα πρέπει να επιτρέπει στο επιληφθέν εθνικό δικαστήριο να σταθμίσει, με βάση τις περιστάσεις κάθε συγκεκριμένης περιπτώσεως και λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις απαιτήσεις που απορρέουν από την αρχή της αναλογικότητας, τα αντιτιθέμενα εν προκειμένω συμφέροντα⁵⁸.

Σε άλλη υπόθεση, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι το άρθρο 8 παράγραφος 3 στοιχείο ε) της ΟΕΔΔΙ αντιτίθεται στην εφαρμογή εθνικής διάταξης που παρέχει χωρίς περιορισμούς και ανεπιφύλακτα σε τραπεζικό ίδρυμα τη δυνατότητα να επικαλεστεί το τραπεζικό απόρρητο για να αρνηθεί να παράσχει, στο πλαίσιο του άρθρου 8 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της ΟΕΔΔΙ, πληροφορίες σχετικές με το όνομα και τη διεύθυνση του δικαιούχου τραπεζικού λογαριασμού⁵⁹. Μια τέτοια χωρίς περιορισμούς και ανεπιφύλακτη δυνατότητα επίκλησης του τραπεζικού απόρρητου είναι ικανή να οδηγήσει σε κατάφωρη προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος στη διανοητική ιδιοκτησία, τούτο δε υπέρ του δικαιώματος των προσώπων για τα οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 8 παράγραφος 1 της ΟΕΔΔΙ να απολαύουν προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν⁶⁰.

Βάσει του άρθρου 8 της ΟΕΔΔΙ, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές μπορούν να διατάζουν τον παραβάτη ή ορισμένα άλλα πρόσωπα να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με την προέλευση των εμπορευμάτων ή υπηρεσιών που προσβάλλουν ΔΔΙ και τα δίκτυα διανομής των εν λόγω εμπορευμάτων ή παροχής των εν λόγω υπηρεσιών. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να συμπεριλαμβάνουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, εφόσον η σχετική γνωστοποίηση πραγματοποιείται σύμφωνα με την εφαρμοστέα νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και υπό τον όρο ότι παρέχονται εγγυήσεις που διασφαλίζουν την επίτευξη ορθής ισορροπίας μεταξύ των διαφόρων συναφών θεμελιωδών δικαιωμάτων.

3. Προσκόμιση προσδιοριζόμενων αποδεικτικών στοιχείων που βρίσκονται υπό τον έλεγχο του αντιδίκου

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 της ΟΕΔΔΙ, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές μπορούν να διατάξουν την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων που βρίσκονται υπό τον έλεγχο του αντιδίκου, εφόσον ο αιτών έχει προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία ευλόγως διαθέσιμα και επαρκή προς τεκμηρίωση των ισχυρισμών του και έχει, τεκμηριώνοντας τους ισχυρισμούς του, προσδιορίσει τα αποδεικτικά στοιχεία προς προσκόμιση.

⁵⁸ [C-461/10](#), Bonnier, σκέψεις 51-61.

⁵⁹ Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 16ης Ιουλίου 2015 στην υπόθεση [C-580/13](#), Coty Germany GmbH κατά Stadtparkasse Magdeburg, σκέψη 43.

⁶⁰ [C-580/13](#), Coty Germany, σκέψη 40.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης, αναφέρθηκε ότι σε ορισμένα κράτη μέλη η διαδικασία προσδιορισμού των αποδεικτικών στοιχείων που βρίσκονται υπό τον έλεγχο του αντιδίκου μπορεί να είναι ιδιαίτερα επαχθής για τον αιτούντα, με αποτέλεσμα η δυνατότητα απόκτησης τέτοιων αποδεικτικών στοιχείων να περιορίζεται στην πράξη σημαντικά. Συναφώς, αναφέρθηκε ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αιτούντες την προσκόμιση υποχρεούνται να προσδιορίσουν τον ακριβή χαρακτήρα, την τοποθεσία, τους αριθμούς αναφοράς ή το περιεχόμενο των ζητούμενων εγγράφων, ακόμη και αν η απόκτηση των εν λόγω πληροφοριών είναι προφανώς δυσχερής ή και αδύνατη για πρόσωπα εκτός του περιβάλλοντος του αντιδίκου, τα οποία δεν έχουν κατ' ανάγκη δει τα ζητούμενα έγγραφα⁶¹.

Στο πλαίσιο αυτό, μολονότι ορισμένος βαθμός εξειδίκευσης είναι αναμφίβολα αναγκαίος, η απαίτηση υπερβολικά λεπτομερούς προσδιορισμού των ζητούμενων στοιχείων θέτει υπό αμφισβήτηση την αποτελεσματικότητα των μέτρων κοινοποίησης που προβλέπει το άρθρο 6 παράγραφος 1 και δημιουργεί αμφιβολίες ως προς την αναλογικότητα των απαιτήσεων που θεσπίζονται στο εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, γεννά ερωτήματα ως προς το «θεμιτό και δίκαιο» των εν λόγω απαιτήσεων και καθιστά ενδεχομένως υπερβολικά πολύπλοκη την προσφυγή στα μέτρα της οδηγίας. Ως εκ τούτου, εθνικές ρυθμίσεις που επιβάλλουν τέτοιον βαθμό εξειδίκευσης μπορεί να προσκρούουν στο άρθρο 6 παράγραφος 1, ερμηνευόμενο από το φως των υποχρεώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 3 της οδηγίας.

Η οδηγία για τις αποζημιώσεις στον τομέα του ανταγωνισμού⁶² είναι πληρέστερη ως προς το ζήτημα αυτό. Το άρθρο 5 παράγραφος 2 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο αφορά την κοινοποίηση αποδεικτικών στοιχείων, υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι τα εθνικά δικαστήρια είναι σε θέση να διατάξουν την κοινοποίηση συγκεκριμένων αποδεικτικών στοιχείων ή σχετικών κατηγοριών αποδεικτικών στοιχείων που προσδιορίζονται με όσο το δυνατόν πιο σαφή και συγκεκριμένο τρόπο βάσει ευλόγως διαθέσιμων στοιχείων για πραγματικά περιστατικά στην τεκμηριωμένη αιτιολόγηση.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι ενδεχομένως ενδείκνυται να ακολουθείται μια παρόμοια προσέγγιση κατά την ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 6 παράγραφος 1 της ΟΕΔΔΙ. Βάσει μιας τέτοιας προσέγγισης, ενώ ο αιτών θα πρέπει να προσδιορίζει τα στοιχεία που ζητά στον μέγιστο δυνατό βαθμό, η υποχρέωσή του αυτή θα ερμηνεύεται εντός των ορίων του ευλόγως δυνατού, ενόψει των ιδιαίτερων περιστάσεων της εκάστοτε υπόθεσης. Αυτό σημαίνει ότι, κατά την άποψη της Επιτροπής, μολονότι, κατ' αρχήν, ο αιτών θα πρέπει να προσδιορίζει στην αίτησή του εξατομικευμένα αποδεικτικά στοιχεία, το άρθρο 6 παράγραφος 1 δεν αποκλείει δυνατότητα του αιτούντος να προσδιορίζει, σε ορισμένες περιπτώσεις, συγκεκριμένη κατηγορία αποδεικτικών στοιχείων, υπό τον όρο ότι ο βαθμός εξειδίκευσης επιτρέπει στον αντίδικο να προσδιορίσει συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία που βρίσκονται υπό τον έλεγχό του και στην αρμόδια δικαστική αρχή να αποφανθεί επί της αίτησης κοινοποίησης στοιχείων.

Περαιτέρω, υπάρχουν δυσκολίες στην κατανόηση της φράσης «αποδεικτικά στοιχεία ευρισκόμενα υπό τον έλεγχο του αντιδίκου». Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει αμφισβήτηση σχετικά με το αν ο όρος «έλεγχος» αναφέρεται αποκλειστικά σε κατοχή των αποδεικτικών στοιχείων ή αν έχει ευρύτερη έννοια, εκτεινόμενη, κατά μία άποψη, μέχρι το σημείο να επιβάλλει στον αντίδικο την υποχρέωση να διενεργήσει εύλογη αναζήτηση αποδεικτικών στοιχείων⁶³.

⁶¹ Διαβούλευση για την αξιολόγηση και τον εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου για την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, σ. 18. Βλ. επίσης SEC(2010) 1589 final, σ. 9.

⁶² Οδηγία 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2014, σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 349 της 5.12.2014, σ. 1).

⁶³ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Ανάλυση της εφαρμογής της οδηγίας 2004/48/ΕΚ της 22.12.2010, σ. 9· Έγγραφο της Επιτροπής «Synthesis of the comments on the Commission Report on the

Συναφώς, ενώ, κατά την άποψη της Επιτροπής, το άρθρο 6 παράγραφος 1 δεν φαίνεται να παρέχει σαφή νομική βάση για να επιβληθεί σε διάδικο η υποχρέωση ενεργού αναζήτησης αποδεικτικών στοιχείων που βρίσκονται στην κατοχή τρίτων εκτός του πεδίου ελέγχου του προκειμένου να προσκομίσει τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η χρήση της λέξης «έλεγχος» υποδηλώνει ότι δεν απαιτείται κατ' ανάγκην να βρίσκονται τα αποδεικτικά στοιχεία πράγματι στην κατοχή του διαδίκου. Επομένως, κατά την άποψη της Επιτροπής, εφόσον οι περιστάσεις το δικαιολογούν, το άρθρο 6 παράγραφος 1 μπορεί να αποτελέσει τη βάση για να επιβληθεί σε διάδικο η υποχρέωση να διενεργήσει επιμελή αναζήτηση των αποδεικτικών στοιχείων εντός του οργανισμού του (συμπεριλαμβανομένων των τυχόν αυτοτελών νομικών προσώπων που τελούν υπό τον έλεγχο του εν λόγω οργανισμού), υπό την προϋπόθεση ότι ο αιτών έχει επαρκώς τεκμηριώσει και εξειδικεύσει την αίτησή για τα οικεία αποδεικτικά στοιχεία, ότι η υποχρέωση αυτή δεν βαίνει πέραν των ορίων που θέτει η αρχή της αναλογικότητας, και ότι παρέχονται, στον βαθμό που είναι αναγκαίο, εγγυήσεις για την αποτροπή των καταχρήσεων⁶⁴.

Κάθε αίτηση προσκόμισης αποδεικτικών στοιχείων βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1 της ΟΕΔΔΙ θα πρέπει να είναι επαρκώς τεκμηριωμένη και εξειδικευμένη, και να περιορίζεται εντός των ορίων που θέτει η αρχή της αναλογικότητας, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων της εκάστοτε υπόθεσης. Η απαίτηση αυτή δεν αποκλείει, ωστόσο, το ενδεχόμενο να υποχρεούται ο διάδικος κατά του οποίου στρέφεται το μέτρο, σε ορισμένες περιπτώσεις, να προσκομίσει συγκεκριμένες κατηγορίες αποδεικτικών στοιχείων ή να διενεργήσει επιμελή αναζήτηση αποδεικτικών στοιχείων εντός του οργανισμού του.

4. Διασφάλιση της προστασίας των εμπιστευτικών πληροφοριών

Η δυνατότητα χρήσης των μέτρων που προβλέπονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1, το άρθρο 6 παράγραφος 2, το άρθρο 7 παράγραφος 1, το άρθρο 8 παράγραφος 1 και το άρθρο 8 παράγραφος 2 παρέχεται με την επιφύλαξη της προστασίας των εμπιστευτικών πληροφοριών. Ο περιορισμός αυτός έχει ιδιαίτερη σημασία στις περιπτώσεις που τα έγγραφα που υποδεικνύονται ως αποδεικτικά στοιχεία ή οι πληροφορίες που ενδέχεται να προσκομιστούν περιλαμβάνουν εμπορικά απόρρητα ή άλλες εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες του διαδίκου κατά του οποίου στρέφονται τα εν λόγω μέτρα.

Όσον αφορά το δικαίωμα ενημέρωσης του άρθρου 8, αναφέρθηκε⁶⁵ ότι το γεγονός ότι ορισμένα είδη πληροφοριών ενδέχεται να υπόκεινται σε διαφορετικά καθεστώτα απορρήτου στα διάφορα κράτη μέλη μπορεί να προκαλέσει πρόσθετα προβλήματα για τους δικαιούχους. Αυτό οφείλεται στο ότι δεν είναι σαφές εάν πληροφορίες οι οποίες έχουν ληφθεί νόμιμα σε μία χώρα μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους δικαιούχους σε άλλη χώρα στην οποία η διασφάλιση της εμπιστευτικότητας των πληροφοριών αυτών ρυθμίζεται με αυστηρότερους κανόνες περί απορρήτου.

Για λόγους αναλογικότητας, οι αιτήσεις προσκόμισης αποδεικτικών στοιχείων βάσει του άρθρου 6, οι αιτήσεις λήψης μέτρων προστασίας βάσει του άρθρου 7 και οι αιτήσεις παροχής των πληροφοριών που αναφέρονται στο άρθρο 8 θα πρέπει να είναι λυσιτελείς για την απόδειξη της αξίωσης ή των αξιώσεων που αποτελούν το αντικείμενο της συναφούς δίκης. Ωστόσο, ακόμη και αν ορισμένες από τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή του ο αντίδικος είναι καθοριστικής σημασίας για την απόδειξη της προβαλλόμενης προσβολής, της έκτασης

application of Directive 2004/48» (Συγκεφαλαιωτική παρουσίαση των παρατηρήσεων σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής για την εφαρμογή της οδηγίας 2004/48), Ιούλιος 2011, σ. 19.

⁶⁴ Βλ. άρθρο 3 της ΟΕΔΔΙ.

⁶⁵ Διαβούλευση για την αξιολόγηση και τον εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου για την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, σ. 18-25.

της ή των συνεπειών της, ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των εν λόγω πληροφοριών, για παράδειγμα η ιδιαίτερα υψηλή εμπορική αξία τους, μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να επιβάλλει τη μη κοινοποίησή τους στον αιτούντα. Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της αξιολόγησης, οι δικαστικές αρχές αντιμετωπίζουν κάποιες φορές δυσκολίες στη διαχείριση αυτών των αντικρουόμενων συμφερόντων, ιδίως όταν οι διάδικοι είναι ανταγωνιστές.

Συναφώς, η Επιτροπή επισημαίνει ότι τα προαναφερόμενα άρθρα της οδηγίας δεν ορίζουν ότι οι εμπιστευτικές πληροφορίες δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο της εκκρεμούς δίκης. Αντιθέτως, ορίζουν ότι οι πληροφορίες πρέπει να προστατεύονται. Σε ορισμένα κράτη μέλη⁶⁶ έχουν θεσπιστεί μέτρα που ορίζουν ότι οι εμπιστευτικές πληροφορίες επιτρέπεται να κοινοποιούνται μόνο στο δικαστήριο ή σε τρίτα μέρη που δεσμεύονται από ειδικούς κανόνες τήρησης του απορρήτου. Επίσης, το άρθρο 60 παράγραφος 3 της συμφωνίας για την ίδρυση Ενιαίου Δικαστηρίου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας⁶⁷ προβλέπει δυνατότητα του Ενιαίου Δικαστηρίου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας («ΕΔΔΕ») να διατάζει τη διενέργεια έρευνας σε χώρους από πρόσωπο που διορίζει το ΕΔΔΕ. Μολονότι ο ενάγων δεν μπορεί να είναι παρών αυτοπροσώπως κατά την εν λόγω έρευνα, μπορεί να εκπροσωπείται από ανεξάρτητο επαγγελματία του οποίου το όνομα πρέπει να ορίζεται στη διαταγή του ΕΔΔΕ.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να διατάξουν, σύμφωνα με τις αναλυτικές προβλέψεις της εθνικής τους νομοθεσίας, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος διαδίκου, τα μέτρα που είναι αναγκαία για την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών, εφόσον τα μέτρα που προβλέπονται στα άρθρα 6, 7 ή 8 ενδέχεται να θίξουν τέτοιες πληροφορίες. Εξάλλου, μολονότι οι εν λόγω διατάξεις δεν το επιβάλλουν ρητά, η Επιτροπή θεωρεί ότι στα μέτρα αυτά θα μπορούσε να συμπεριλαμβάνεται, εφόσον οι περιστάσεις το δικαιολογούν, η δυνατότητα κοινοποίησης των σχετικών πληροφοριών μόνο στις αρμόδιες δικαστικές αρχές ή σε ανεξάρτητο και αμερόληπτο τρίτο μέρος το οποίο διορίζεται για να συνδράμει στη δίκη ή σε έρευνες με σκοπό την περιγραφή ή την κατάσχεση αντικειμένων και το οποίο υπόκειται σε δέουσες υποχρεώσεις τήρησης του απορρήτου. Κάθε τέτοιο μέτρο θα πρέπει να διασφαλίζει τη μη αποκάλυψη των πληροφοριών στον αιτούντα, σε άλλο διάδικο ή στο ευρύ κοινό, ενώ ταυτόχρονα θα γίνονται σεβαστά τα δικαιώματα άμυνας του αιτούντος ή των οικείων άλλων διαδίκων⁶⁸.

Θα πρέπει να εφαρμόζεται η υποχρέωση προστασίας των εμπιστευτικών πληροφοριών που προβλέπεται στα άρθρα 6, 7 και 8 της ΟΕΔΔΙ, με κατάλληλα μέτρα που παρέχουν τις αναγκαίες διασφαλίσεις. Στα εν λόγω κατάλληλα μέτρα θα μπορούσαν να συμπεριλαμβάνονται η κοινοποίηση των εμπιστευτικών πληροφοριών μόνο στις αρμόδιες δικαστικές αρχές ή η έρευνα εγκαταστάσεων με σκοπό την περιγραφή ή την κατάσχεση αντικειμένων μόνο από συγκεκριμένους ανεξάρτητους και αμερόληπτους τρίτους.

5. Σημασία των ασφαλειών

Η ΟΕΔΔΙ ορίζει ότι τα μέτρα προστασίας αποδεικτικών στοιχείων (άρθρο 7 παράγραφος 2) και τα προσωρινά μέτρα (άρθρο 9 παράγραφος 6) μπορεί να εξαρτώνται από τη σύσταση από τον αιτούντα κατάλληλης ασφάλειας ή ισοδύναμης εγγύησης, προκειμένου να διασφαλιστεί η

⁶⁶ Π.χ. στις Κάτω Χώρες.

⁶⁷ ΕΕ C 175 της 20.6.2013, σ. 1.

⁶⁸ Πρβλ. απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 14ης Φεβρουαρίου 2008 στην υπόθεση [C-450/06](#), Varec SA κατά Βελγικού Δημοσίου, EU:C:2008:91, σχετικά με τη στάθμιση των αλληλοσυγκρουόμενων δικαιωμάτων σε δίκη που αφορούσε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης.

αποκατάσταση της ζημίας που θα υποστεί ενδεχομένως ο καθού. Οι εν λόγω ασφάλειες ή εγγυήσεις αποτελούν σημαντικό εργαλείο όχι μόνο για την εκ των υστέρων, εάν προκύψει ανάγκη, ανόρθωση της εν λόγω ζημίας, αλλά και για την αποτροπή πιθανών καταχρήσεων των μέτρων που προβλέπει η ΟΕΔΔΙ. Από την άποψη αυτή, οι ειδικές υποχρεώσεις τις οποίες προβλέπουν το άρθρο 7 παράγραφος 2 και το άρθρο 9 παράγραφος 6 πραγματοποιούν τη γενική υποχρέωση του άρθρου 3 παράγραφος 2 ότι τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που προβλέπει η οδηγία πρέπει να εφαρμόζονται κατά τρόπο ώστε να προβλέπονται εγγυήσεις κατά της κατάχρησής τους.

Ωστόσο, το άρθρο 3 παράγραφος 2 ορίζει επίσης ότι τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης πρέπει να είναι αποτελεσματικά, αναλογικά και αποτρεπτικά, ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1, πρέπει επιπλέον να είναι θεμιτά και δίκαια και όχι δαπανηρά άνευ λόγου. Αυτό σημαίνει ότι, ενώ οι καταχρήσεις πρέπει να αποτρέπονται, τα μέτρα για την αποτροπή τους δεν μπορεί να είναι τέτοια που να προσκρούουν στις εν λόγω απαιτήσεις. Για παράδειγμα, οι ασφάλειες που απαιτείται να συσταθούν για να γίνει δεκτή αίτηση προσωρινών μέτρων δεν μπορεί να ορίζονται σε επίπεδο που στην πράξη να αποτρέπει τους ενδιαφερόμενους από την υποβολή τέτοιων αιτήσεων προσωρινών μέτρων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις ΜΜΕ, δεδομένου ότι τα έξοδα της αστικής δίκης, από κοινού με τον κίνδυνο να χαθεί η υπόθεση και να υποχρεωθούν να καταβάλουν τα δικαστικά έξοδα αμφοτέρων των πλευρών, αποτελούν βασικό παράγοντα που αποτρέπει τις ΜΜΕ από το να επιδιώκουν την αστικοδικαιική επιβολή των ΔΔΙ τους⁶⁹.

Η επιβολή στον αιτούντα της υποχρέωσης σύστασης κατάλληλης ασφάλειας ή ισοδύναμης εγγύησης ως προϋπόθεσης για την έκδοση προσωρινών και συντηρητικών μέτρων σύμφωνα με τα άρθρα 7 και 9 της ΟΕΔΔΙ μπορεί να αποτελεί κατάλληλο μέσο για την αποτροπή της καταχρηστικής χρήσης των εν λόγω μέτρων. Κατά τον καθορισμό του ποια ασφάλεια ή ισοδύναμη εγγύηση θα πρέπει να θεωρηθεί κατάλληλη σε κάθε δεδομένη υπόθεση, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, οι οικονομικές δυνατότητες του αιτούντος και οι πιθανές επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητα των μέτρων που ζητείται να ληφθούν, ιδίως για τις ΜΜΕ.

6. Δυνατότητες και πλεονεκτήματα ενός προληπτικού προστατευτικού υπομνήματος

Το άρθρο 7 παράγραφος 1 της ΟΕΔΔΙ προβλέπει τη δυνατότητα, εφόσον ενδείκνυται, της έκδοσης μέτρων για την προστασία αποδεικτικών στοιχείων χωρίς να ακουστεί η άλλη πλευρά (δηλαδή *ex parte*), ιδίως όταν κάθε καθυστέρηση ενδέχεται να προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημία στον δικαιούχο ή όταν υπάρχει αποδεδειγμένος κίνδυνος καταστροφής των αποδεικτικών στοιχείων. Ομοίως, σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 4 της ΟΕΔΔΙ, προσωρινά και συντηρητικά μέτρα είναι δυνατόν να διατάσσονται χωρίς να ακουστεί η άλλη πλευρά, ιδίως όταν τυχόν καθυστέρηση θα μπορούσε να προκαλέσει ανεπανόρθωτη ζημία στον δικαιούχο του δικαιώματος. Στις περιπτώσεις αυτές, λόγω του επείγοντος χαρακτήρα και/ή της ανάγκης να μην ενημερωθεί ο καθού εκ των προτέρων, η απόφαση για την έκδοση των μέτρων λαμβάνεται κατόπιν μονομερούς διαδικασίας, χωρίς προηγούμενη κοινοποίηση και ακρόαση του καθού. Επομένως, στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, δεν παρέχεται στον καθού η δυνατότητα να προβάλει αμυντικούς ισχυρισμούς, ακόμη και εάν υφίσταται κίνδυνος βλάβης του καθού από τον τυχόν σοβαρό αντίκτυπο του μέτρου που θα διαταχθεί.

Εντούτοις, τα άρθρα 7 και 9 προβλέπουν ορισμένες διασφαλίσεις, συνιστάμενες ιδίως στο ότι τέτοιες *ex parte* διαταγές μπορούν να χορηγηθούν μόνο για συγκεκριμένους λόγους, στο ότι ο

⁶⁹ «Intellectual Property SME Scoreboard 2016» (Πίνακας αποτελεσμάτων των ΜΜΕ στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας 2016), EUIPO, Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο παραβίασης των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, 2016.

καθού πρέπει να ενημερώνεται αμέσως μετά την εκτέλεση των μέτρων και στο ότι οι εν λόγω διαταγές υπόκεινται σε εκ των υστέρων δικαστική επανεξέταση, στο πλαίσιο της οποίας παρέχεται στον καθού η δυνατότητα να ακουστεί. Παρά ταύτα, γεγονός παραμένει ότι τα εν λόγω ex parte μέτρα περιορίζουν σημαντικά το θεμελιώδες δικαίωμα του καθού να ακουστεί και να υπερασπιστεί την υπόθεσή του ενώπιον δικαστηρίου, το οποίο αποτελεί μέρος του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη⁷⁰. Επομένως, περιορισμοί στο δικαίωμα ακρόασης βάσει των εν λόγω διατάξεων της ΟΕΔΔΙ θα πρέπει, κατ' αρχήν, να επιβάλλονται μόνο εφόσον παρέχονται ταυτόχρονα οι αναγκαίες διασφαλίσεις και μόνο στον βαθμό που οι εν λόγω περιορισμοί είναι αναγκαίοι για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας και παροχής αποτελεσματικής ένδικης προστασίας του αιτούντος, τα οποία επίσης αποτελούν θεμελιώδη δικαιώματα που εγγυάται ο Χάρτης.

Προκειμένου να επιτυγχάνεται ορθή ισορροπία μεταξύ των συγκρουόμενων συμφερόντων και θεμελιωδών δικαιωμάτων, ορισμένα κράτη μέλη (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Κάτω Χώρες και Ισπανία), καθώς και ο κανόνας 207 του κανονισμού διαδικασίας του Ενιαίου Δικαστηρίου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας⁷¹, προβλέπουν το ένδικο βοήθημα του προληπτικού προστατευτικού υπομνήματος, το οποίο καλείται επίσης προληπτική προστατευτική επιστολή ή προληπτική αίτηση προστασίας. Με την υποβολή προληπτικού προστατευτικού υπομνήματος, πρόσωπο το οποίο ανησυχεί για το ενδεχόμενο να κινηθεί εναντίον του δίκη λόγω προσβολής ΔΔΙ (για παράδειγμα, επειδή έχει λάβει προειδοποιητική επιστολή από τον δικαιούχο) ενημερώνει τις αρμόδιες δικαστικές αρχές προκαταβολικά (δηλαδή, πριν ασκηθεί αίτηση εναντίον του) για τους λόγους για τους οποίους η επαπειλούμενη εναντίον του αίτηση λόγω προσβολής ΔΔΙ είναι, κατά τον ίδιο, αβάσιμη. Κύριος σκοπός του προληπτικού προστατευτικού υπομνήματος είναι η παροχή στις δικαστικές αρχές όσον το δυνατόν περισσότερων συναφών πληροφοριών προτού τυχόν υποβληθεί αίτηση για την έκδοση προσωρινής διαταγής και αυτές κληθούν να εκδώσουν απόφαση χωρίς προηγούμενη ακρόαση του καθού.

Μολονότι δεν προβλέπεται ρητά στην ΟΕΔΔΙ, το ένδικο βοήθημα του προληπτικού προστατευτικού υπομνήματος μπορεί να θεωρηθεί χρήσιμο μέσο, το οποίο συμβάλλει στην εξισορρόπηση, με τρόπο δίκαιο και αναλογικό, των διαφόρων συγκρουόμενων συμφερόντων και θεμελιωδών δικαιωμάτων που τίθενται υπό στάθμιση σε σχέση με τη δυνατότητα έκδοσης ex parte μέτρων βάσει του άρθρου 7 παράγραφος 1 και του άρθρου 9 παράγραφος 4 της ΟΕΔΔΙ.

IV. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΔΔΙ, ΜΕΤΑΞΥ ΑΛΛΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το παρόν κεφάλαιο εστιάζεται στο ζήτημα των ασφαλιστικών μέτρων και των απαγορευτικών διατάξεων, και των ενδιάμεσων. Οι θέσεις που εκφράστηκαν κατά τη δημόσια διαβούλευση δείχνουν ότι οι δικαιούχοι θεωρούν τα ασφαλιστικά μέτρα ως ουσιώδες μέσο για την προστασία των δικαιωμάτων τους. Εξάλλου, όπως αναφέρεται στην οδηγία για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (η «οδηγία για την κοινωνία της

⁷⁰ Άρθρο 47 του Χάρτη. Βλ. επίσης άρθρο 42 της συμφωνίας TRIPS.

⁷¹ Προκαταρκτική δέσμη διατάξεων για τον κανονισμό διαδικασίας του Ενιαίου Δικαστηρίου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (18ο σχέδιο), διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.unified-patent-court.org/documents>

πληροφορίας»)⁷², ιδιαίτερα στο ψηφιακό περιβάλλον, οι υπηρεσίες των διαμεσολαβητών μπορούν να χρησιμοποιούνται όλο και συχνότερα από τρίτους για την προσβολή δικαιωμάτων· σε πολλές περιπτώσεις, οι διαμεσολαβητές έχουν μεγαλύτερη δυνατότητα να θέσουν τέρμα σ' αυτή την προσβολή.

1. Ασφαλιστικά μέτρα και απαγορευτικές διατάξεις, και ευθύνη

Η ΟΕΔΔΙ προβλέπει, αφενός, προσωρινά και συντηρητικά μέτρα και, αφετέρου, απαγορευτικές διατάξεις δικαστηρίου. Κατά πρώτον, σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο α), τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι οι δικαιούχοι δύνανται να υποβάλουν αίτηση για την έκδοση προσωρινής διαταγής κατά του παραβάτη ή ενδιαμέσου. Σκοπός των εν λόγω ασφαλιστικών μέτρων είναι να προληφθεί επικείμενη προσβολή δικαιώματος ή να απαγορευθεί η συνέχιση τέτοιας προσβολής. Κατά δεύτερον, το άρθρο 11 υποχρεώνει τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι, στις δίκες επί της ουσίας της υπόθεσης, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές δύνανται να εκδίδουν απαγορευτικές διατάξεις είτε κατά του παραβάτη για την απαγόρευση της συνέχισης της προσβολής είτε κατά ενδιαμέσου με σκοπό όχι μόνο την άρση της προσβολής, αλλά και την πρόληψη νέων προσβολών⁷³.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι το δίκαιο της Ένωσης διακρίνει μεταξύ της έννοιας της ευθύνης και της δυνατότητας έκδοσης σε βάρος ενδιαμέσου ασφαλιστικών μέτρων ή απαγορευτικής διάταξης κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο α) και στο άρθρο 11 της ΟΕΔΔΙ⁷⁴. Το Δικαστήριο έχει επιβεβαιώσει ότι η υποχρέωση που επιβάλλει στα κράτη μέλη το άρθρο 11 της ΟΕΔΔΙ ισχύει «ανεξάρτητα από την τυχόν ιδία [δηλ. του ενδιαμέσου] ευθύνη σε σχέση με τα επίδικα πραγματικά περιστατικά»⁷⁵.

Η δυνατότητα έκδοσης ασφαλιστικών μέτρων ή απαγορευτικής διάταξης δικαστηρίου κατά ενδιαμέσου, βάσει του άρθρου 9 παράγραφος 1 στοιχείο α) και του άρθρου 11, αντίστοιχα, της ΟΕΔΔΙ, δεν εξαρτάται από ευθύνη του ενδιαμέσου για την επίμαχη (προβαλλόμενη) προσβολή. Κατά συνέπεια, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές δεν μπορούν να απαιτούν από τον αιτούντα να αποδείξει ότι ο ενδιαμέσος ευθύνεται, έστω και έμμεσα, για (προβαλλόμενη) προσβολή, ως προϋπόθεση για τη χορήγηση των ασφαλιστικών μέτρων ή της απαγορευτικής διάταξης.

2. Αποσαφήνιση της έννοιας του ενδιαμέσου

Η ΟΕΔΔΙ, στο άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο α) και στο άρθρο 11, αναφέρεται σε δυνατότητα έκδοσης ασφαλιστικών μέτρων ή απαγορευτικής διάταξης, αντίστοιχα, «κατά ενδιαμέσου οι υπηρεσίες του οποίου χρησιμοποιούνται από τρίτον για την προσβολή

⁷² Οδηγία 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167 της 22.6.2001, σ. 10-19), αιτιολογική σκέψη 59.

⁷³ [C-324/09](#), L'Oréal κατά eBay, σκέψη 131· [C-70/10](#), Scarlet Extended, σκέψη 31· [C-360/10](#), SABAM, σκέψη 29.

⁷⁴ Τέτοια δυνατότητα —επίσης ανεξαρτήτως ευθύνης του ενδιαμέσου— προβλέπεται και στο άρθρο 8 παράγραφος 3 της οδηγίας για την κοινωνία της πληροφορίας.

⁷⁵ Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 12ης Ιουλίου 2011 στην υπόθεση C-324/09, L'Oréal SA και λοιποί κατά eBay International AG και λοιπών, EU:C:2011:474, σκέψη 127. Βλ. ενδεικτικά και [C-494/15](#), Tommy Hilfiger, EU:C:2016:528, σκέψη 22. Τα άρθρα 12-14 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο ορίζουν ειδικά για ορισμένους διαδικτυακούς ενδιαμέσους ότι οι απαλλαγές από την ευθύνη που προβλέπονται στις εν λόγω διατάξεις δεν θίγουν τη δυνατότητα δικαστικής ή διοικητικής αρχής να απαιτεί από αυτούς να προβούν στην παύση ή στην πρόληψη παράβασης.

δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας». Η οδηγία δεν προσδιορίζει ποιοι οικονομικοί φορείς πρέπει να θεωρούνται ως ενδιάμεσοι για τους σκοπούς της οδηγίας.

Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι ένας οικονομικός φορέας μπορεί να χαρακτηριστεί ως ενδιάμεσος κατά την έννοια των εν λόγω διατάξεων εάν παρέχει υπηρεσία η οποία δύναται να χρησιμοποιηθεί από ένα ή περισσότερα πρόσωπα για την προσβολή ενός ή περισσότερων ΔΔΙ ή για την απόκτηση πρόσβασης σε παράνομο περιεχόμενο ή παράνομα προϊόντα⁷⁶. Συναφώς, δεν είναι αναγκαίο ο εν λόγω οικονομικός φορέας να διατηρεί ιδιαίτερη σχέση, για παράδειγμα συμβατική σχέση, με τα εν λόγω άλλα πρόσωπα⁷⁷.

Κατά συνέπεια, η εφαρμογή του άρθρου 9 παράγραφος 1 στοιχείο α) και του άρθρου 11 της οδηγίας δεν περιορίζεται σε μια συγκεκριμένη ομάδα ενδιαμέσων, αλλά εκτείνεται σε διαφορετικούς τομείς και περιλαμβάνει τόσο τις διαδικτυακές όσο και τις μη διαδικτυακές υπηρεσίες⁷⁸.

Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει συγκεκριμένα ότι οι φορείς παροχής πρόσβασης στο διαδίκτυο⁷⁹, οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης⁸⁰, οι διαδικτυακές αγορές⁸¹ και οι πάροχοι υπηρεσιών εκμίσθωσης ή υπεκμίσθωσης χώρων σε αγορά⁸² θα πρέπει να θεωρούνται ως ενδιάμεσοι υπό τις περιστάσεις των επίδικων στις υποθέσεις αυτές πραγματικών περιστατικών.

Η Επιτροπή θεωρεί, βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου μέχρι σήμερα, ότι δεν υπάρχει λόγος που να στηρίζει το συμπέρασμα ότι ο παραπάνω κατάλογος είναι εξαντλητικός και ότι, επομένως, σειρά άλλων οικονομικών φορέων που παρέχουν υπηρεσίες οι οποίες δύναται να χρησιμοποιηθούν από άλλα πρόσωπα για την προσβολή ΔΔΙ επίσης μπορεί να εμπίπτει στην έννοια του ενδιαμέσου όπως αυτή χρησιμοποιείται στην οδηγία, στοιχείο που πρέπει να κρίνεται κατά περίπτωση. Κατά την άποψη της Επιτροπής, στους εν λόγω οικονομικούς φορείς μπορεί, κατά περίπτωση, να συμπεριλαμβάνονται, για παράδειγμα, πάροχοι ορισμένων υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, πάροχοι ταχυδρομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών αποστολής δεμάτων, εταιρείες μεταφορών και εφοδιαστικής, και λιανοπωλητές.

Περαιτέρω, η Επιτροπή επισημαίνει ότι το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο α) και το άρθρο 11 πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται υπό το πρίσμα των γενικών απαιτήσεων του άρθρου 3 και των ισχυόντων θεμελιωδών δικαιωμάτων που προστατεύονται στην έννομη τάξη της Ένωσης. Ως εκ τούτου, αφενός, η εμπλοκή τέτοιων οικονομικών φορέων, οι οποίοι δεν επιδόθηκαν οι ίδιοι σε πράξεις προσβολής, στη διαδικασία επιβολής ΔΔΙ βάσει της ΟΕΔΔΙ μπορεί να είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί ότι οι δικαιούχοι έχουν τη δυνατότητα να επιβάλουν αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους. Αφετέρου, εντούτοις, ενδέχεται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις να μη δικαιολογείται τέτοια εμπλοκή, αν οι παρασχεθείσες υπηρεσίες είναι τόσο απομακρυσμένες ή δευτερεύουσες για την (προβαλλόμενη) προσβολή που δεν μπορεί ευλόγως να αναμένεται από τον οικείο οικονομικό φορέα να συμβάλει

⁷⁶ Βλ. [C-314/12](#), UPC Telekabel: απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 24ης Νοεμβρίου 2011.

⁷⁷ Απόφαση του Δικαστηρίου (δεύτερο τμήμα) της 7ης Ιουλίου 2016 στην υπόθεση [C-494/15](#), Tommy Hilfiger Licensing LLC κ.λπ. κατά DELTA CENTER a.s., σκέψη 23. Σε σχέση με το άρθρο 8 παράγραφος 3 της οδηγίας για την κοινωνία της πληροφορίας, βλ. επίσης [C-314/12](#), UPC Telekabel, σκέψεις 34-35.

⁷⁸ Όσον αφορά το ζήτημα των διαδικτυακών και των μη διαδικτυακών παρόχων υπηρεσιών, βλ. υπόθεση [C-494/15](#), Tommy Hilfiger, σκέψη 29.

⁷⁹ [C-557/07](#), LSG-Gesellschaft, σκέψη 46· [C-314/12](#) UPC Telekabel, σκέψεις 43-46· Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 24ης Νοεμβρίου 2011 στην υπόθεση [C-70/10](#), Scarlet Extended SA κατά Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM), EU:C:2011:771, σκέψη 30.

⁸⁰ Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 16ης Φεβρουαρίου 2012 στην υπόθεση [C-360/10](#), Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) κατά Netlog NV, EU:C:2012:85, σκέψη 28.

⁸¹ [C-324/09](#), L'Oréal κατά eBay, σκέψη 131·

⁸² [C-494/15](#) Tommy Hilfiger, σκέψη 28.

ουσιωδώς στην εν λόγω αποτελεσματική επιβολή, δηλαδή αν η εμπλοκή του θα ήταν δυσανάλογη και αδικαιολόγητα επαχθής⁸³.

Οι οικονομικοί φορείς που παρέχουν υπηρεσίες οι οποίες δύνανται να χρησιμοποιηθούν από άλλα πρόσωπα για την προσβολή ΔΔΙ μπορεί, ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά της εκάστοτε υπόθεσης, να εμπίπτουν στην έννοια των ενδιαμέσων όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο α) και στο άρθρο 11 της ΟΕΔΔΙ, ακόμη και αν δεν υπάρχει ιδιαίτερη σχέση, για παράδειγμα συμβατική σχέση, μεταξύ των εν λόγω δύο μερών.

3. Διασφάλιση ενός ισορροπημένου καθεστώτος για τα ασφαλιστικά μέτρα και τις απαγορευτικές διατάξεις, και τους ενδιαμέσους

Στο πλαίσιο της στάθμισης των δικαιωμάτων και συμφερόντων που κατά κανόνα απαιτείται σε σχέση με την ερμηνεία και την εφαρμογή των ρυθμίσεων της ΟΕΔΔΙ για τα ασφαλιστικά μέτρα και τις απαγορευτικές διατάξεις, και τους ενδιαμέσους, υπάρχουν, πέραν των παραπάνω, δύο ζητήματα που πολύ συχνά έχουν ιδιαίτερη σημασία: η έκταση των ασφαλιστικών μέτρων ή των απαγορευτικών διατάξεων προς έκδοση και το φιλτράρισμα τους.

Έκταση των ασφαλιστικών μέτρων και των απαγορευτικών διατάξεων

Ενώ αρχικά ο αιτών είναι εκείνος που οφείλει να προσδιορίσει στην αίτησή του την έκταση των ασφαλιστικών μέτρων ή των απαγορευτικών διατάξεων που θεωρεί αναγκαία για την πρόληψη επικείμενης προσβολής ή την παύση πραγματοποιούμενης τέτοιας, η λήψη απόφασης επί της αίτησης αυτής εναπόκειται στις αρμόδιες δικαστικές αρχές. Επομένως, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές είναι που αποφασίζουν το αν και, σε καταφατική περίπτωση, το ποια μέτρα πρέπει να λάβει ο καθού. Αυτές δε οι δικαστικές αρχές θα πρέπει να αξιολογήσουν την αίτηση λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης περίπτωσης (βλ. αιτιολογική σκέψη 17 της ΟΕΔΔΙ), ενώ κάθε ασφαλιστικό μέτρο ή απαγορευτική διάταξη που τυχόν θα εκδοθεί πρέπει να συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας και τις άλλες γενικές απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 3, καθώς και με τα εφαρμοστέα θεμελιώδη δικαιώματα.

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι οι αρμόδιες δικαστικές αρχές δεν θα πρέπει να χορηγούν ασφαλιστικά μέτρα ή απαγορευτικές διατάξεις που συνεπάγονται τη λήψη μέτρων που υπερβαίνουν το όριο του ενδεδειγμένου και του αναγκαίου, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών χαρακτηριστικών της επίδικης υπόθεσης, για την πρόληψη επικείμενης προσβολής ή την απαγόρευση της συνέχισης προσβολής. Ως εκ τούτου, κάθε χορηγούμενο ασφαλιστικό μέτρο ή απαγορευτική διάταξη θα πρέπει να είναι ικανό να αποφέρει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματά του, αλλά θα πρέπει να έχει την ελάχιστη δυνατή έκταση που είναι αναγκαία για την επίτευξη του εν λόγω στόχου του. Εξάλλου, δεν είναι αναγκαίο τα διατασσόμενα μέτρα να οδηγούν σε πλήρη παύση των προσβολών ΔΔΙ· αντιθέτως, υπό ορισμένες περιστάσεις, μπορεί να αρκεί να έχουν ως αποτέλεσμα τη δυσχέραση ή τη σοβαρή αποθάρρυνση των πράξεων προσβολής⁸⁴. Ταυτόχρονα, ο αποδέκτης των διατασσόμενων μέτρων δεν θα πρέπει να υποχρεούται να προβεί σε θυσίες πέραν των δυνατοτήτων του⁸⁵.

Σε υπόθεση που αφορούσε προσβολή δικαιώματος του δημιουργού, το Δικαστήριο επισήμανε⁸⁶ ότι τα μέτρα που λαμβάνει φορέας παροχής πρόσβασης στο διαδίκτυο, ως

⁸³ Πρβλ. αιτιολογική σκέψη 59 της οδηγίας για την κοινωνία της πληροφορίας.

⁸⁴ Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 27ης Μαρτίου 2014 στην υπόθεση [C-314/12](#), UPC Telekabel Wien GmbH κατά Constantin Film Verleih GmbH και Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH, EU:C:2014:192, σκέψη 63.

⁸⁵ [C-314/12](#), UPC Telekabel, σκέψη 53.

⁸⁶ [C-314/12](#), UPC Telekabel, σκέψη 56.

ενδιάμεσος στον οποίο απευθύνεται η διάταξη, πρέπει να εστιάζονται αυστηρά στον επιδιωκόμενο σκοπό. Ειδικότερα, τα εν λόγω μέτρα πρέπει να χρησιμεύουν για να τεθεί τέρμα στην προσβολή που διαπράττει τρίτος στο δικαίωμα του δημιουργού ή σε συγγενικό δικαίωμα, χωρίς όμως να θιγούν πέραν του αναγκαίου βαθμού οι χρήστες του διαδικτύου που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του εν λόγω φορέα για τη σύννομη πρόσβασή τους σε πληροφορίες. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, υπό τις περιστάσεις της εν λόγω υπόθεσης, η μη τήρηση του παραπάνω όρου θα σήμαινε ότι η παρέμβαση του εν λόγω φορέα στην ελευθερία πληροφόρησης των εν λόγω χρηστών δεν δικαιολογείται από απόψεως του επιδιωκόμενου σκοπού. Όπως προαναφέρθηκε⁸⁷, όσον αφορά τους ενδιάμεσους, το Δικαστήριο έχει αποσαφηνίσει περαιτέρω ότι οι απαγορευτικές διατάξεις μπορεί να επιδιώκουν όχι μόνο τον τερματισμό της προσβολής, αλλά και την πρόληψη νέων προσβολών.

Συνεπώς, σε περίπτωση προσβολής ΔΔΙ η οποία συνίσταται στη δημοσίευση περιεχομένου στο διαδίκτυο, μπορεί να ενδείκνυται διάταξη απευθυνόμενη σε ενδιάμεσο να διατάζει τον εν λόγω ενδιάμεσο να αποσύρει το εν λόγω περιεχόμενο ή να διακόψει την πρόσβαση σ' αυτό. Σε γενικές γραμμές, τυχόν απόφαση που διατάζει τη διακοπή της πρόσβασης σε ολόκληρο τον δικτυακό τόπο ενδέχεται να εκφεύγει του αναγκαίου μέτρου, μολονότι μπορεί να υπάρξουν περιπτώσεις στις οποίες η αρμόδια δικαστική αρχή θα κρίνει μια τέτοια διάταξη ως αναγκαία και αναλογική (π.χ. σε περιπτώσεις προσβολών ευρείας κλίμακας ή προσβολών που πραγματοποιούνται με δομημένο τρόπο). Κατά την άποψη της Επιτροπής, κάθε τέτοια απόφαση θα πρέπει πάντοτε να λαμβάνεται σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητες της υπό εξέταση υπόθεσης.

Το Δικαστήριο έχει επίσης αποσαφηνίσει⁸⁸ ότι οι αρμόδιες δικαστικές αρχές δύνανται να αποφασίσουν να μην προσδιορίσουν ρητά τα συγκεκριμένα μέτρα που πρέπει να λάβει ο πάροχος για την επίτευξη των επιδιωκόμενου αποτελέσματος. Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει επίσης αποσαφηνίσει ότι, στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει να πληρούνται σειρά προϋποθέσεων, και ιδίως ότι τα μέτρα πρέπει να μην εκφεύγουν των εύλογων ορίων, να συνάδουν με την αρχή της ασφάλειας δικαίου, να συνάδουν με τα θεμελιώδη δικαιώματα των οικείων μερών, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας πληροφόρησης των χρηστών του διαδικτύου, να εστιάζονται αυστηρά στον επιδιωκόμενο σκοπό και να παρέχεται στις αρμόδιες δικαστικές αρχές η δυνατότητα να επαληθεύσουν την εκπλήρωση των παραπάνω προϋποθέσεων, ιδίως μέσω της παροχής δυνατότητας στους χρήστες του διαδικτύου να προβάλλουν τα δικαιώματά τους αφού γίνουν γνωστά τα μέτρα που έλαβε ο πάροχος.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, μολονότι η ανωτέρω νομολογία αφορά προσβολές δικαιωμάτων του δημιουργού, οι αρχές που διατυπώνονται σ' αυτήν θα πρέπει να εφαρμόζονται κατ' αναλογία και στις προσβολές ΔΔΙ πέραν των δικαιωμάτων του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων.

Τα ασφαλιστικά μέτρα και οι απαγορευτικές διατάξεις που εκδίδονται βάσει του άρθρου 9 παράγραφος 1 στοιχείο α) και του άρθρου 11, αντίστοιχα, της ΟΕΔΔΙ θα πρέπει να είναι ικανά να αποφέρουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματά τους, αλλά δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν το όριο του ενδεδειγμένου και του αναγκαίου, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της εκάστοτε υπό εξέταση υπόθεσης, για την επίτευξη του εν λόγω στόχου. Μπορεί να αρκεί να έχουν ως αποτέλεσμα τη δυσχέρανση ή τη σοβαρή αποθάρρυνση των προσβολών ΔΔΙ, χωρίς να οδηγούν κατ' ανάγκη σε πλήρη παύση των προσβολών αυτών. Ωστόσο, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου, ο αποδέκτης των

⁸⁷ Βλ. επίσης την ανάλυση στο τμήμα IV ενότητα 1 σχετικά με τα ασφαλιστικά μέτρα και τις απαγορευτικές διατάξεις, και την ευθύνη.

⁸⁸ [C-314/12](#), UPC Telekabel, σκέψεις 52-57.

διατασσόμενων μέτρων δεν θα πρέπει να υποχρεούται να προβεί σε «θυσίες πέραν των δυνατοτήτων του»⁸⁹. Τα μέτρα που επιβάλλονται πρέπει να είναι επαρκώς ακριβή και αποτελεσματικά, χωρίς να απαιτείται να εγγυώνται τα μέτρα ότι θα τεθεί τέλος στην προσβολή⁹⁰. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να διασφαλίζεται ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων όλων των εμπλεκόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των τρίτων οι οποίοι ενδέχεται να θιγούν από τα μέτρα που θα ληφθούν προς τον σκοπό της συμμόρφωσης με τη διάταξη, όπως, για παράδειγμα, των χρηστών του διαδικτύου.

Συστήματα φιλτραρίσματος

Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ αποφάσεων που διατάζουν την αφαίρεση από δικτυακό τόπο ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων περιεχομένου τα οποία προσβάλλουν ΔΔΙ και αποφάσεων που έχουν εν τέλει ως αποτέλεσμα να υποχρεώνεται ο ενδιαμέσος να ελέγχει ενεργά όλο το περιεχόμενο που καθίσταται προσβάσιμο σε ορισμένο τόπο για να διασφαλίζει ότι κανένα από τα επιμέρους στοιχεία του εν λόγω περιεχομένου δεν προσβάλλει ΔΔΙ.

Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 1 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο, τα κράτη μέλη απαγορεύεται να επιβάλουν γενική υποχρέωση ελέγχου στους διαδικτυακούς μεσάζοντες κατά την έννοια των άρθρων 12-14 της εν λόγω οδηγίας⁹¹. Επιπλέον, μια τέτοια υποχρέωση θα ήταν ασυμβίβαστη και με τις γενικές υποχρεώσεις του άρθρου 3 της ΟΕΔΔΙ να είναι τα όποια μέτρα θεμιτά, αναλογικά και όχι υπερβολικά δαπανηρά⁹².

Στις υποθέσεις *Scarlet Extended*⁹³ και *Sabam*⁹⁴, το Δικαστήριο εξέτασε τα όρια επιβληθείσας υποχρέωσης τα οποία απορρέουν από τις εν λόγω διατάξεις καθώς και από τα θιγόμενα εν προκειμένω θεμελιώδη δικαιώματα. Η υπόθεση *Scarlet Extended* είχε ως αντικείμενο την εγκατάσταση, από έναν φορέα παροχής υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο, ενός συστήματος φιλτραρίσματος:

- του συνόλου των επικοινωνιών μέσω διαδικτύου οι οποίες πραγματοποιούνταν μέσω των υπηρεσιών του, ιδίως με τη χρήση προγραμμάτων «peer-to-peer»,
- όσον αφορά το σύνολο αδιακρίτως της πελατείας του,
- προληπτικά,
- με δικά του αποκλειστικώς έξοδα, και
- για απεριόριστο χρονικό διάστημα,

ικανό να εντοπίσει εντός του δικτύου του φορέα αυτού τη διακίνηση ηλεκτρονικών αρχείων που περιλάμβαναν μουσικά, κινηματογραφικά ή ραδιοτηλεοπτικά έργα επί των οποίων ο αιτών διατεινόταν ότι κατέχει δικαιώματα και, στη συνέχεια, να παρεμποδίσει τη μεταφορά αρχείων των οποίων η ανταλλαγή συνιστούσε προσβολή του δικαιώματος του δημιουργού. Ένα σε σημαντικό βαθμό παρόμοιο σύστημα, προς εγκατάσταση από έναν πάροχο υπηρεσιών φιλοξενίας σε σχέση με πληροφορίες αποθηκευμένες στους διακομιστές του, ήταν το αντικείμενο της υπόθεσης *SABAM*.

Σε αμφότερες τις υποθέσεις το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η επιβολή στους οικείους παρόχους υποχρέωσης εγκατάστασης τέτοιων συστημάτων γενικού φιλτραρίσματος δεν θα ήταν συμβατή με το άρθρο 15 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο και το άρθρο 3 της

⁸⁹ [C-314/12](#), *UPC Telekabel*, σκέψη 53.

⁹⁰ Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 15ης Σεπτεμβρίου 2016 στην υπόθεση [C-484/14](#), *Tobias Mc Fadden κατά Sony Music Entertainment Germany GmbH*, EU:C:2016:689, σκέψεις 93-95· [C-314/12](#), *UPC Telekabel*, σκέψεις 56 και 58-62.

⁹¹ Το άρθρο 2 παράγραφος 3 στοιχείο α) της ΟΕΔΔΙ ορίζει ότι η οδηγία δεν θίγει την οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο και ιδίως τα άρθρα 12 έως 15 αυτής.

⁹² [C-324/09](#), *L'Oréal κατά eBay*, σκέψη 139· [C-70/10](#), *Scarlet Extended*, σκέψη 36· [C-360/10](#), *SABAM*, σκέψη 34.

⁹³ [C-70/10](#), *Scarlet Extended*.

⁹⁴ [C-360/10](#), *SABAM*.

ΟΕΔΔΙ, συνδυαζόμενων μεταξύ τους και ερμηνευόμενων με γνώμονα τις απαιτήσεις που απορρέουν από την προστασία των εφαρμοστέων θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Ομοίως, η αιτιολογική σκέψη 47 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο επισημαίνει ότι το άρθρο 15 αφορά μόνο τις γενικές υποχρεώσεις ελέγχου και δεν καλύπτει αυτομάτως τις υποχρεώσεις ελέγχου σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Ειδικότερα, δεν θίγει τυχόν εντολές των εθνικών αρχών σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Ακολούθως, η αιτιολογική σκέψη 48 προσθέτει ότι η εν λόγω οδηγία δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να απαιτούν από τους οικείους φορείς παροχής υπηρεσιών να ασκούν καθήκοντα μέριμνας τα οποία ευλόγως μπορούν να αναμένονται από αυτούς, προκειμένου να αποκαλύπτονται και να προλαμβάνονται ορισμένες μορφές παράνομης δραστηριότητας.

Επομένως, στις περιπτώσεις που ενδείκνυται και εντός των ορίων των προαναφερόμενων διατάξεων, μπορούν να επιβληθούν ορισμένες υποχρεώσεις δέουσας επιμέλειας, για παράδειγμα σε παρόχους υπηρεσιών διαδικτυακής φιλοξενίας, προς τον σκοπό της πρόληψης της αναφόρτωσης περιεχομένου που προσβάλλει ΔΔΙ, το οποίο προσδιορίζεται από τους δικαιούχους και σε συνεργασία μαζί τους⁹⁵.

Όταν διατάσσουν ενδιαμέσους να λάβουν μέτρα με στόχο την πρόληψη περαιτέρω προσβολών δικαιωμάτων σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 1 στοιχείο α) ή το άρθρο 11 της ΟΕΔΔΙ, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές δύνανται, όπου ενδείκνυται, να διατάσσουν μέτρα που περιλαμβάνουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις ελέγχου. Ωστόσο, η απαγόρευση επιβολής γενικής υποχρέωσης ελέγχου που απορρέει από το άρθρο 15 παράγραφος 1 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο και το άρθρο 3 της ΟΕΔΔΙ, ερμηνευόμενο με γνώμονα τις απαιτήσεις που απορρέουν από την προστασία των εφαρμοστέων θεμελιωδών δικαιωμάτων, δεν επιτρέπει να επιβάλλονται σε ενδιαμέσους, μέσω τέτοιων δικαστικών διατάξεων, υποχρεώσεις εγκατάστασης και λειτουργίας υπερβολικά ευρέων, γενικών και δαπανηρών συστημάτων φιλτραρίσματος του είδους και υπό τις συνθήκες που αποτελούσαν το αντικείμενο των υποθέσεων *Scarlet Extended* και *Sabam*.

4. Δικαστικές διαταγές που είναι προορατικές, παρέχουν κάλυψη σε επίπεδο καταλόγου και είναι δυναμικές

Οι εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών διαφέρουν μεταξύ τους σε ό,τι αφορά την έκταση των διαταγών που εκδίδουν οι αρμόδιες δικαστικές αρχές, ιδίως σε ό,τι αφορά τους τρόπους με τους οποίους οι εν λόγω αρχές μπορούν να αντιμετωπίσουν επικείμενες ή επαναλαμβανόμενες προσβολές ΔΔΙ. Οι δικαστικές διαταγές που καλύπτουν ολόκληρους καταλόγους ή ρεπερτόρια⁹⁶, ενώ προβλέπονται σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως στην Ιρλανδία και στο Ηνωμένο Βασίλειο, δεν είναι γνωστές σε όλα τα κράτη μέλη.

Περαιτέρω, σε ορισμένες περιπτώσεις οι δικαστικές διαταγές μπορεί να απολέσουν μέρος της αποτελεσματικότητάς τους λόγω αλλαγών στο αντικείμενο ως προς το οποίο έχουν εκδοθεί. Αυτό μπορεί να συμβεί, για παράδειγμα, στην περίπτωση των διαταγών που διατάσσουν τη φραγή ιστότοπων, με τις οποίες η αρμόδια δικαστική αρχή χορηγεί τη διαταγή με αναφορά σε συγκεκριμένα ονόματα χώρου, ενώ μπορεί εύκολα να εμφανιστούν ιστότοποι-αντίγραφα υπό άλλα ονόματα χώρου και, ως εκ τούτου, μη καλυπτόμενοι από τη διαταγή.

⁹⁵ Πρβλ. τις υποχρεώσεις για ορισμένους παρόχους υπηρεσιών διαδικτυακής φιλοξενίας που προτείνονται με το άρθρο 13 της πρότασης οδηγίας της Επιτροπής για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στην ψηφιακή ενιαία αγορά [COM(2016) 593, της 14.9.2016], προς τον σκοπό της πρόληψης της αναφόρτωσης προστατευόμενου περιεχομένου για το οποίο δεν έχει παρασχεθεί άδεια χρήσης, σε συνεργασία με τους δικαιούχους.

⁹⁶ Πρόκειται για διαταγές που διατάσσουν, για παράδειγμα, ενδιαμέσους να αποτρέψουν κάθε περαιτέρω προσβολή οποιουδήποτε δικαιώματος ανήκει σε ορισμένο δικαιούχο ή περιλαμβάνεται στον κατάλογο έργων ή στο ρεπερτόριο ορισμένου κατόχου άδειας εκμετάλλευσης, βάσει αποδεδειγμένης προσβολής ενός δείγματος των εν λόγω δικαιωμάτων.

Ένας δυναμικός τρόπος αντιμετώπισης του εν λόγω ζητήματος είναι οι δυναμικές δικαστικές διαταγές. Πρόκειται για δικαστικές διαταγές οι οποίες μπορεί να εκδοθούν, για παράδειγμα, σε περιπτώσεις στις οποίες, αμέσως μετά την έκδοση της διαταγής, ο ίδιος κατ' ουσία ιστότοπος καθίσταται διαθέσιμος με διαφορετική διεύθυνση IP ή URL και οι οποίες διατυπώνονται με τρόπο που καθιστά δυνατή την κάλυψη και της νέας διεύθυνσης IP ή URL, χωρίς να απαιτείται νέα δικαστική διαδικασία για την έκδοση νέας διαταγής. Η δυνατότητα έκδοσης τέτοιου είδους διαταγών υφίσταται, μεταξύ άλλων, στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ιρλανδία. Ο εν λόγω στόχος θα μπορούσε επίσης να επιδιώκεται μέσω παρέμβασης δημόσιας αρχής ή της αστυνομίας, όπως συνέβη σε συγκεκριμένη υπόθεση στο Βέλγιο⁹⁷.

Όπως προαναφέρθηκε, από την ίδια τη διατύπωση του άρθρου 9 παράγραφος 1 στοιχείο α) της ΟΕΔΔΙ προκύπτει με σαφήνεια ότι οι αναφερόμενες στην εν λόγω διάταξη προσωρινές διαταγές μπορεί να εκδίδονται για την πρόληψη επικείμενης προσβολής, ενώ το Δικαστήριο έχει αποσαφηνίσει⁹⁸ ότι, όσον αφορά τους ενδιάμεσους, οι απαγορευτικές διατάξεις του άρθρου 11 μπορεί να εκδίδονται και για την πρόληψη νέων προσβολών. Πέραν τούτων, δεν υπάρχουν επί του παρόντος σαφείς ενδείξεις σχετικά με τη συμβατότητα των εν λόγω διαταγών με την ΟΕΔΔΙ ή την ανάγκη ύπαρξής τους στο πλαίσιο της ΟΕΔΔΙ. Κατά την άποψη της Επιτροπής, τα ζητήματα αυτά θα πρέπει να εξετάζονται κατά περίπτωση, λαμβανομένου υπόψη ότι, σε ό,τι αφορά τις δικαστικές διαταγές που απευθύνονται σε ενδιάμεσους, οι σχετικές προϋποθέσεις και διαδικασίες πρέπει κατ' αρχήν να καθορίζονται από το εθνικό δίκαιο⁹⁹. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη ο στόχος που επιδιώκεται με τα δύο αυτά άρθρα, το άρθρο 3 της ΟΕΔΔΙ και τα εφαρμοστέα θεμελιώδη δικαιώματα.

Η Επιτροπή επισημαίνει το γεγονός ότι ορισμένα κράτη μέλη προβλέπουν τη δυνατότητα έκδοσης δικαστικών διαταγών οι οποίες είναι προορατικές, παρέχουν κάλυψη σε επίπεδο καταλόγου και είναι δυναμικές. Μολονότι το ζήτημα αυτό δεν ρυθμίζεται ρητά στην ΟΕΔΔΙ, η Επιτροπή θεωρεί ότι, υπό την προϋπόθεση ότι προβλέπονται οι αναγκαίες διασφαλίσεις, οι διαταγές αυτού του είδους μπορούν να αποτελέσουν αποτελεσματικό μέσο για την πρόληψη της συνέχισης προσβολών ΔΔΙ.

5. Ψηφιακά αποδεικτικά στοιχεία

Η συγκέντρωση, προσκόμιση και διατήρηση αποδεικτικών στοιχείων για προσβολές που έχουν διαπραχθεί στο διαδίκτυο μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να αποτελεί σημαντική πρόκληση. Η οδηγία δεν αναφέρεται ρητά στη χρήση και προσκόμιση ψηφιακών αποδεικτικών στοιχείων στις δίκες για την επιβολή ΔΔΙ.

Κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης, τονίστηκε ότι τα αποδεικτικά στοιχεία σε ψηφιακή μορφή μπορεί να είναι δύσκολο να διατηρηθούν και ότι οι εικόνες του περιεχομένου ιστοσελίδας σε κάποια χρονική στιγμή (τα λεγόμενα «στιγμιότυπα οθόνης»), σε ορισμένες περιπτώσεις, δεν γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές σε ορισμένα κράτη μέλη. Ωστόσο, η χρήση στιγμιότυπων οθόνης αποτελεί έναν από τους πλέον κοινούς τρόπους απόδειξης του ότι ορισμένη δραστηριότητα έλαβε χώρα στο διαδικτυακό περιβάλλον. Στην πράξη, ένα στιγμιότυπο οθόνης μπορεί, για παράδειγμα, να αποδείξει ένα χαρακτηριστικό της διαδικτυακής διανομής ορισμένου προϊόντος που προσβάλλει ΔΔΙ,

⁹⁷ Αμβέρσα, 14 Φεβρουαρίου 2013, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 2012/FR/303, 2012/PGA/3549, 2012/KC21/262, και Cass., 22 Οκτωβρίου 2013, P.13.0550.N· με την απόφασή του, ο δικαστής κάλεσε τη βελγική αστυνομία (μονάδα ηλεκτρονικού εγκλήματος) να καταρτίσει λίστα των ονομάτων χώρου που συνδέονται με τον δικτυακό τόπο «thepiratbay.org».

⁹⁸ [C-324/09](#), L'Oréal κατά eBay, σκέψη 131·

⁹⁹ Βλ. αιτιολογική σκέψη 23 της ΟΕΔΔΙ. Βλ. επίσης [C-324/09](#), L'Oréal κατά eBay, σκέψη 135· [C-70/10](#), Scarlet Extended, σκέψη 31· [C-360/10](#), SABAM, σκέψη 29.

δεδομένου ότι από το περιεχόμενο μιας ιστοσελίδας μπορεί να προκύπτει τι είδους προϊόν διατίθεται προς πώληση, από ποιον, σε ποιο έδαφος και με ποιο κοινό-στόχο. Ως εκ τούτου, τα στιγμιότυπα οθόνης μπορεί να παρέχουν στους δικαιούχους τη δυνατότητα να επιβάλουν αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους, και σε διαδικτυακό πλαίσιο. Ομοίως, οι φερόμενοι ως παραβάτες μπορεί επίσης να επιθυμούν να επικαλεστούν στιγμιότυπα οθόνης για να αμφισβητήσουν ισχυρισμούς περί της διάπραξης εκ μέρους τους πράξεων προσβολής ΔΔΙ.

Σε ορισμένα κράτη μέλη¹⁰⁰, η τρέχουσα πρακτική των αρμοδίων δικαστικών αρχών συνίσταται στην αποδοχή των στιγμιότυπων οθόνης ως αποδεικτικών στοιχείων, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν ληφθεί από συμβολαιογράφο ή δικαστικό επιμελητή και ότι καταδεικνύουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία προβάλλεται ότι προσβάλλουν ΔΔΙ με τρόπο επαρκώς ευκρινή και ακριβή. Δεδομένης της απουσίας οποιωνδήποτε ρητών ρυθμίσεων επί του ζητήματος αυτού, κατά την άποψη της Επιτροπής, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η ΟΕΔΔΙ επιβάλλει αναγκαστικά την αποδοχή της εν λόγω πρακτικής. Ωστόσο, κατά την άποψη πάντα της Επιτροπής, η προσέγγιση αυτή είναι, σε γενικές γραμμές, συμβατή με την ΟΕΔΔΙ. Μάλιστα, μπορεί να χαρακτηριστεί βέλτιστη πρακτική, καθώς αποτελεί καλό τρόπο για την ικανοποίηση των ανωτέρω αναγκών των διαδίκων και, παράλληλα, διασφαλίζει επαρκή βεβαιότητα ως προς την ακρίβεια και την αξιοπιστία των αποδεικτικών στοιχείων με βάση τα οποία η αρμόδια δικαστική αρχή καλείται να λάβει απόφαση.

Η δυνατότητα που παρέχει η εθνική νομοθεσία ορισμένων κρατών μελών για αποδοχή των στιγμιότυπων οθόνης ως αποδεικτικών στοιχείων σε δίκες με νομική βάση την ΟΕΔΔΙ, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω στιγμιότυπα οθόνης καταδεικνύουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία προβάλλεται ότι προσβάλλουν ΔΔΙ με τρόπο επαρκώς ευκρινή και ακριβή και ότι πληρούν τους όρους ορισμένων δικονομικών εγγυήσεων, μπορεί, κατά την άποψη της Επιτροπής, να θεωρηθεί βέλτιστη πρακτική. Ανάλογα με το εκάστοτε εθνικό νομικό σύστημα, στις ως άνω εγγυήσεις μπορεί να περιλαμβάνεται, για παράδειγμα, η υποχρέωση λήψης των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων από συμβολαιογράφο ή δικαστικό επιμελητή.

V. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΩΝ ΔΔΙ

1. Αποσαφήνιση των δικαιωμάτων που καλύπτονται από την οδηγία

Η ΟΕΔΔΙ αφορά τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας¹⁰¹ (άρθρο 1). Η οδηγία εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε προσβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας όπως προβλέπεται από την ενωσιακή νομοθεσία της Ένωσης και/ή την εθνική νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους, μολονότι η οδηγία δεν θίγει τα μέσα που προβλέπονται ή ενδέχεται να προβλεφθούν με την ενωσιακή ή την εθνική νομοθεσία, καθόσον τα εν λόγω μέσα μπορεί να είναι ευνοϊκότερα για τους δικαιούχους (άρθρο 2 παράγραφος 1)¹⁰². Η ΟΕΔΔΙ εφαρμόζεται χωρίς να θίγει τις ειδικές διατάξεις για την επιβολή των δικαιωμάτων και τις εξαιρέσεις που προβλέπει η ενωσιακή νομοθεσία για το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά προς αυτό δικαιώματα (άρθρο 2 παράγραφος 2). Δεν θίγει τις ενωσιακές διατάξεις που διέπουν την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή την οδηγία για το

¹⁰⁰ Π.χ. Βέλγιο, Γαλλία, Πολωνία.

¹⁰¹ Σύμφωνα με το άρθρο 1 αυτής, για τους σκοπούς της ΟΕΔΔΙ, ο όρος «δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας» εμπεριέχει τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

¹⁰² Πρβλ. [C-367/15](#), ΟΤΚ, σκέψη 23: «[Η] οδηγία 2004/48 καθιερώνει ένα ελάχιστο επίπεδο προστασίας σε ό,τι αφορά τον σεβασμό των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να προβλέψουν περισσότερο προστατευτικά μέτρα».

ηλεκτρονικό εμπόριο εν γένει, και ειδικότερα τις διατάξεις των άρθρων 12 έως 15 της εν λόγω οδηγίας (άρθρο 2 παράγραφος 3 της ΟΕΔΔΙ).

ΔΔΙ που καλύπτονται από την οδηγία

Παρά το γεγονός ότι η οδηγία δεν παρέχει κατάλογο των συγκεκριμένων δικαιωμάτων που εμπίπτουν στην έννοια των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας για τους σκοπούς της, η αιτιολογική σκέψη 13 διευκρινίζει ότι το πεδίο εφαρμογής της θα πρέπει να ορίζεται με τον ευρύτερο δυνατό τρόπο, ούτως ώστε να συμπεριλαμβάνει το σύνολο των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που καλύπτονται από τις σχετικές ενωσιακές διατάξεις και/ή από τις εθνικές νομοθεσίες των κρατών μελών.

Το 2005 η Επιτροπή εξέδωσε μια μη δεσμευτική νομικά δήλωση¹⁰³ σχετικά με το άρθρο 2 της οδηγίας, προκειμένου να συμβάλει στην αποσαφήνιση του πεδίου εφαρμογής της. Η Επιτροπή ανέφερε στην εν λόγω δήλωση ότι θεωρεί ότι στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας εμπίπτουν τουλάχιστον τα ακόλουθα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας:

- δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικά (προς την πνευματική ιδιοκτησία) δικαιώματα,
- δικαίωμα ειδικής φύσεως του κατασκευαστή βάσης δεδομένων,
- δικαιώματα του δημιουργού τοπογραφιών προϊόντων ημιαγωγών,
- δικαιώματα κατόχων εμπορικών σημάτων,
- δικαιώματα επί σχεδίων και υποδειγμάτων,
- δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων που απορρέουν από συμπληρωματικά πιστοποιητικά προστασίας,
- γεωγραφικές ενδείξεις,
- δικαιώματα επί υποδειγμάτων χρησιμότητας,
- δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών,
- εμπορικές επωνυμίες, εφόσον προστατεύονται ως αποκλειστικά δικαιώματα κυριότητας δυνάμει του οικείου εθνικού δικαίου.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που προβλέπονται στην οδηγία θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να είναι διαθέσιμα στο πλαίσιο δικών που αφορούν την προσβολή οποιουδήποτε από τα δικαιώματα που αναφέρονται στη δήλωση του 2005.

Σχέση με την οδηγία για το εμπορικό απόρρητο

Εντούτοις, εξακολουθούν να υφίστανται ορισμένες αβεβαιότητες, ιδίως σε ό,τι αφορά κάποια άλλα δικαιώματα που προστατεύονται βάσει του εθνικού δικαίου, όπως είναι τα ονόματα χώρου, το εμπορικό απόρρητο και κάποιες άλλες πράξεις που συχνά καλύπτονται από τα εθνικά δίκαια αθέμιτου ανταγωνισμού (π.χ. οι πράξεις παρασιτικής αντιγραφής). Μολονότι, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 13 της ΟΕΔΔΙ, τα κράτη μέλη μπορούν να επεκτείνουν, για εσωτερικούς σκοπούς, την εφαρμογή των διατάξεων της ΟΕΔΔΙ σε πράξεις αθέμιτου ανταγωνισμού, συμπεριλαμβανομένων των παρασιτικών αντιγράφων, ή σε παρόμοιες δραστηριότητες, δεν υποχρεούνται να το πράξουν. Από τις αξιολογήσεις που έχουν διεξαχθεί μέχρι σήμερα¹⁰⁴, φαίνεται ότι κανένα κράτος μέλος δεν έχει επιλέξει να επεκτείνει τις διατάξεις της οδηγίας σε τέτοιες πράξεις.

¹⁰³ Δήλωση της Επιτροπής σχετικά με το άρθρο 2 της οδηγίας 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (2005/295/ΕΚ) (ΕΕ L 94 της 13.4.2005, σ. 37).

¹⁰⁴ Βλ., ιδίως, ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Εφαρμογή της οδηγίας 2004/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας [COM(2010) 779 τελικό]· «Support study for the ex-post evaluation and ex-ante impact

Η θέσπιση της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο¹⁰⁵ το 2016 έδωσε κάποιες διευκρινίσεις ως προς τις πράξεις που μέχρι τότε καλύπτονταν από το εθνικό δίκαιο αθέμιτου ανταγωνισμού. Η οδηγία για το εμπορικό απόρρητο αναφέρει ότι δεν θα πρέπει να επηρεάζει την εφαρμογή οποιασδήποτε άλλης σχετικής νομοθεσίας σε άλλους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, και ότι, όταν το πεδίο εφαρμογής της αλληλοεπικαλύπτεται με αυτό της ΟΕΔΔΙ, η οδηγία για το εμπορικό απόρρητο θα πρέπει να θεωρείται ως *lex specialis*¹⁰⁶. Επομένως, μόλις ολοκληρωθεί η μεταφορά της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο στα εθνικά δίκαια των κρατών μελών¹⁰⁷, κάθε ζημιωθείς από πράξη που μπορεί να χαρακτηριστεί παράνομη απόκτηση, χρήση ή αποκάλυψη εμπορικού απορρήτου, κατά την έννοια της εν λόγω οδηγίας, θα μπορεί να επωφεληθεί κατ' αρχάς από τα μέτρα, τις διαδικασίες και τα μέσα ένδικης προστασίας που προβλέπονται στην οδηγία για το εμπορικό απόρρητο. Τούτου λεχθέντος, για όλες τις πράξεις αθέμιτου ανταγωνισμού που ρυθμίζονται σε εθνικό επίπεδο και οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο θα εφαρμόζονται οι γενικοί κανόνες· οι διατάξεις της ΟΕΔΔΙ θα εφαρμόζονται μόνο εάν το οικείο κράτος μέλος έχει αποφασίσει να επεκτείνει την εφαρμογή τους στο εθνικό επίπεδο σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 13 της ΟΕΔΔΙ.

Ως προς το εμπορικό απόρρητο, η οδηγία για το εμπορικό απόρρητο εφαρμόζεται ως *lex specialis* έναντι της ΟΕΔΔΙ.

Ως προς όλες τις πράξεις αθέμιτου ανταγωνισμού οι οποίες διέπονται από το εθνικό δίκαιο και οι οποίες δεν αφορούν προσβολή ΔΔΙ κατά την έννοια της ΟΕΔΔΙ ούτε εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο, οι διατάξεις της ΟΕΔΔΙ εφαρμόζονται μόνο αν το εκάστοτε οικείο κράτος μέλος αποφασίσει να επεκτείνει, για εσωτερικούς σκοπούς, την εφαρμογή των διατάξεων της ΟΕΔΔΙ στις εν λόγω πράξεις.

2. Διαδικασίες εκτός του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας

Η οδηγία, στο άρθρο 2 παράγραφος 1, αναφέρεται ειδικά στην προσβολή ΔΔΙ. Στο πλαίσιο αυτό, η δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων με τις οποίες μεταφέρεται η οδηγία στο εθνικό δίκαιο σε διαδικασίες με αντικείμενο αίτηση ακύρωσης δικαιωμάτων έχει τεθεί υπό αμφισβήτηση.

Το Δικαστήριο αποσαφήνισε¹⁰⁸ ότι, ενώ η οδηγία εφαρμόζεται σε διαδικασίες που σκοπούν στη διασφάλιση της προστασίας ΔΔΙ, δεν εφαρμόζεται σε διαδικασίες κήρυξης της ακυρότητας, στις οποίες πρόσωπο το οποίο, χωρίς να είναι δικαιούχος ΔΔΙ, αμφισβητεί την προστασία που παρέχεται στον δικαιούχο των αντιστοιχών δικαιωμάτων.

Επιπλέον, το Δικαστήριο αποφάνθηκε¹⁰⁹ ότι η οδηγία δεν εφαρμόζεται σε διαδικασίες στις οποίες οι υπόχρεοι καταβολής της δίκαιης αποζημίωσης ζητούν από το αιτούν δικαστήριο να εκδώσει απόφαση σε βάρος του οργανισμού που είναι επιφορτισμένος με την είσπραξη και τη

analysis of the IPR enforcement Directive (IPRED)» [Υποστηρικτική μελέτη για την εκ των υστέρων αξιολόγηση και την εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων της οδηγίας για την επιβολή των ΔΔΙ (ΟΕΔΔΙ)], Technopolis Group σε σύμπραξη με την ΕΥ και την Schalast Rechtsanwälte, 2017.

¹⁰⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2016/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2016, περί προστασίας της τεχνολογίας και των επιχειρηματικών πληροφοριών που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικό απόρρητο) από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψή τους (ΕΕ L 157 της 15.6.2016, σ. 1).

¹⁰⁶ Αιτιολογική σκέψη 39 της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο.

¹⁰⁷ Τα κράτη μέλη οφείλουν να μεταφέρουν την εν λόγω οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 9 Ιουνίου 2018.

¹⁰⁸ Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 15ης Νοεμβρίου 2012 στην υπόθεση [C-180/11](#), Bericap Záródástechnikai Bt. κατά Plastinnova 2000 Kft, EU:C:2012:717, σκέψεις 79-81.

¹⁰⁹ Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 10ης Απριλίου 2014 στην υπόθεση [C-435/12](#), ACI Adam BV κ.λπ. κατά Stichting de Thuiskopie και Stichting Onderhandeligen Thuiskopie vergoeding, EU:C:2014:254, σκέψη 63.

διανομή της εν λόγω αποζημίωσης στους δικαιούχους, και ο οποίος εναντιώνεται στο αίτημα αυτό.

Τα μέτρα, οι διαδικασίες και τα μέτρα αποκατάστασης που προβλέπονται στην ΟΕΔΔΙ δεν μπορούν να ζητηθούν στο πλαίσιο διαδικασίας που σκοπεί στην ακύρωση ΔΔΙ ούτε στο πλαίσιο διαδικασίας που αφορά αγωγή καταβολής δίκαιης αποζημίωσης στους δικαιούχους δικαιωμάτων του δημιουργού η οποία έχει ασκηθεί κατά του οργανισμού που είναι επιφορτισμένος με την είσπραξη και τη διανομή της εν λόγω αποζημίωσης.

3. Νομιμοποίηση υποβολής αίτησης εφαρμογής των μέτρων, διαδικασιών και μέτρων αποκατάστασης

Το άρθρο 4 της οδηγίας ορίζει ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να αναγνωρίζουν τα ακόλουθα πρόσωπα ως πρόσωπα που έχουν δικαίωμα να ζητούν την εφαρμογή των μέτρων, διαδικασιών και μέτρων αποκατάστασης που προβλέπονται στην οδηγία: i) τους δικαιούχους ΔΔΙ, ii) κάθε άλλο πρόσωπο που έχει εξουσιοδοτηθεί να χρησιμοποιεί τα εν λόγω δικαιώματα, ιδίως τους κατόχους άδειας εκμετάλλευσης, iii) τους οργανισμούς διαχείρισης συλλογικών δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και iv) τους οργανισμούς προάσπισης επαγγελματικών συμφερόντων.

Κάτοχοι άδειας εκμετάλλευσης

Το άρθρο 4 στοιχείο β) της οδηγίας ορίζει ότι τα πρόσωπα που έχουν εξουσιοδοτηθεί να χρησιμοποιούν ΔΔΙ, ιδίως οι κάτοχοι άδειας εκμετάλλευσης, εφόσον το επιτρέπουν οι διατάξεις της εφαρμοστέας νομοθεσίας και σύμφωνα με αυτές, έχουν δικαίωμα να ζητούν την εφαρμογή των μέτρων, διαδικασιών και μέτρων αποκατάστασης που προβλέπονται στην οδηγία. Ωστόσο, έχει τεθεί το ερώτημα του κατά πόσον κάτοχος άδειας εκμετάλλευσης επίσης δικαιούται να ζητήσει την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων εάν, παρότι έχει λάβει άδεια εκμετάλλευσης από τον δικαιούχο του ΔΔΙ, δεν καταχώρισε, αν και συνέτρεχε σχετική περίπτωση, την εν λόγω άδεια σε προβλεπόμενο μητρώο.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε¹¹⁰ ότι, στην περίπτωση των αδειών εκμετάλλευσης που έχουν χορηγηθεί για καταχωρισμένο κοινοτικό σχέδιο ή υπόδειγμα («ΚΚΣΥ») ή σήμα της ΕΕ («ΣΕΕ»), ο κάτοχος άδειας εκμετάλλευσης μπορεί να κινηθεί δικαστικώς λόγω παραποίησης/απομίμησης του ΚΚΣΥ/ΣΕΕ το οποίο αποτελεί το αντικείμενο της άδειας εκμετάλλευσης, ακόμη και αν η εν λόγω άδεια δεν έχει καταχωρισθεί στο μητρώο σχεδίων ή υποδειγμάτων ή στο μητρώο σημάτων της ΕΕ, αντίστοιχα, και ότι ο εν λόγω κάτοχος άδειας εκμετάλλευσης θα πρέπει ιδίως να έχει τη δυνατότητα έγερσης αξιώσεων.

Παρότι από τις εν λόγω αποφάσεις θα μπορούσε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τα ίδια ισχύουν και σε ό,τι αφορά το άρθρο 4 στοιχείο β) της ΟΕΔΔΙ, αυτό θα εξαρτάται από τις διατάξεις εθνικού δικαίου του οικείου κράτους μέλους, στις οποίες ρητά παραπέμπει η εν λόγω διάταξη ως προς το ζήτημα της νομιμοποίησης των εν λόγω προσώπων στο πλαίσιο της οδηγίας.

Ενώ με τη νομολογία του σχετικά με τους ενωσιακούς κανονισμούς για τα σχέδια ή υποδείγματα και για τα εμπορικά σήματα το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι οι κάτοχοι άδειας εκμετάλλευσης νομιμοποιούνται να προσφεύγουν δικαστικώς και να εγείρουν αξιώσεις ακόμη και χωρίς προηγούμενη καταχώριση του δικαιώματός τους στο οικείο μητρώο, για τα

¹¹⁰ Απόφαση του Δικαστηρίου (έβδομο τμήμα) της 4ης Φεβρουαρίου 2016 στην υπόθεση [C-163/15](#), Youssef Hassan κατά Breiding Vertriebsgesellschaft mbH, EU:C:2016:71, σκέψη 26· Απόφαση του Δικαστηρίου (έβδομο τμήμα) της 22ας Ιουνίου 2016 στην υπόθεση C-419/15, Thomas Philipps GmbH & Co. KG κατά Grüne Welle Vertriebs GmbH, EU:C:2016:468, σκέψη 25.

λοιπά ΔΔΙ, σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχείο β) της ΟΕΔΔΙ, τα ζητήματα αυτά εξαρτώνται από τις ρυθμίσεις του οικείου εθνικού δικαίου.

Οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων και οργανισμοί προάσπισης επαγγελματικών συμφερόντων

Το άρθρο 4 στοιχεία γ) και δ) ορίζει ότι οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και οι οργανισμοί προάσπισης επαγγελματικών συμφερόντων, αντίστοιχα, στους οποίους αναγνωρίζεται συνήθως το δικαίωμα να εκπροσωπούν δικαιούχους δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας έχουν δικαίωμα να ζητούν την εφαρμογή των μέσων αστικοδικαικής επιβολής που προβλέπονται από την οδηγία «εφόσον το επιτρέπουν οι διατάξεις της εφαρμοστέας νομοθεσίας και σύμφωνα με αυτές»¹¹¹. Στο πλαίσιο αυτό, ο τρόπος εφαρμογής της δυνατότητας των συλλογικών οργανισμών να προσφεύγουν δικαστικώς διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών.

Ενώ η διατύπωση που χρησιμοποιείται στις εν λόγω διατάξεις υποδηλώνει ότι τα κράτη μέλη διαθέτουν συναφώς διακριτική ευχέρεια, αρκετά κράτη μέλη προβλέπουν τη δυνατότητα χορήγησης στους εν λόγω οργανισμούς νομιμοποίησης για την κίνηση δικών για λογαριασμό των μελών τους, εφόσον σκοπός τους είναι η προάσπιση των δικαιωμάτων των μελών τους και η υπόθεση θεωρείται ότι ενδιαφέρει τα εν λόγω μέλη τους¹¹². Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η πρακτική αυτή φαίνεται εν γένει να ενισχύει τις δυνατότητες αποτελεσματικής επιβολής των ΔΔΙ, ιδίως διότι οι οργανισμοί αυτοί μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να βρίσκονται σε πλεονεκτικότερη θέση και να διαθέτουν περισσότερα μέσα (σε όρους πρόσβασης σε πληροφορίες, τεχνογνωσίας, ανθρώπινων πόρων, οικονομικών δυνατοτήτων κ.λπ.) απ' ό,τι οι ίδιοι οι δικαιούχοι για να προσφύγουν πράγματι και αποτελεσματικά δικαστικώς, εφόσον απαιτείται, για την αντιμετώπιση προσβολών ΔΔΙ, ιδίως όταν ο οικείος δικαιούχος είναι ΜΜΕ¹¹³.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν αποφασίσει να κάνουν χρήση της δυνατότητας, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4 στοιχεία γ) και δ) της ΟΕΔΔΙ, να αναγνωρίσουν στους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων και τους οργανισμούς προάσπισης επαγγελματικών συμφερόντων στους οποίους αναγνωρίζεται συνήθως το δικαίωμα να εκπροσωπούν τους δικαιούχους νομιμοποίηση να ζητούν την εφαρμογή των μέτρων, των διαδικασιών και των μέτρων αποκατάστασης που προβλέπονται στην ΟΕΔΔΙ. Η πρακτική αυτή εν γένει ενισχύει την αποτελεσματική επιβολή των ΔΔΙ και, συνεπώς, μπορεί να θεωρείται βέλτιστη πρακτική.

4. Τεκμήριο πνευματικής ιδιοκτησίας ή κατοχής συγγενικών δικαιωμάτων

Το άρθρο 5 της οδηγίας προβλέπει ένα μαχητό τεκμήριο πνευματικής ιδιοκτησίας ή κατοχής συγγενικών δικαιωμάτων υπέρ του προσώπου (του δημιουργού ή του κατόχου συγγενικών προς την πνευματική ιδιοκτησία δικαιωμάτων) του οποίου το όνομα εμφανίζεται επί του έργου ή του προστατευόμενου αντικειμένου κατά τον συνήθη τρόπο. Η διάταξη αυτή έχει ως σκοπό να ενισχύσει τις δυνατότητες επιβολής που τα εν λόγω πρόσωπα έχουν στη διάθεσή τους, λαμβανομένου υπόψη ότι η προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων που να πιστοποιούν την ιδιότητα του δημιουργού ή του κατόχου δικαιωμάτων ενδέχεται να είναι δυσχερής, ιδίως όταν η οικεία υπόθεση αφορά περισσότερα έργα.

¹¹¹ Η ίδια φράση έχει συμπεριληφθεί και στο άρθρο 4 στοιχείο β) της ΟΕΔΔΙ.

¹¹² Σχετικές διατάξεις υπάρχουν στη Γαλλία, το Βέλγιο, την Πορτογαλία και τις Κάτω Χώρες.

¹¹³ Σύμφωνα με τις γενικές παρατηρήσεις που λήφθηκαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Βλ. επίσης «Support study for the ex-post evaluation and ex-ante impact analysis of the IPR enforcement Directive (IPRED)» [Υποστηρικτική μελέτη για την εκ των υστέρων αξιολόγηση και την εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων της οδηγίας για την επιβολή των ΔΔΙ (ΟΕΔΔΙ)], Technopolis Group σε σύμπραξη με την ΕΥ και την Schalast Rechtsanwälte, 2017, σ. 88-89.

Κατά την άποψη της Επιτροπής, τα κράτη μέλη διαθέτουν ορισμένο βαθμό διακριτικής ευχέρειας ως προς την εφαρμογή του άρθρου 5, κυρίως όσον αφορά τις λεπτομερείς ρυθμίσεις σχετικά με τον χρόνο και τον τρόπο που πρέπει να υποβάλλονται τα αναγκαία για την κατάρριψη του εν λόγω τεκμηρίου αποδεικτικά στοιχεία, δεδομένου ότι η ως άνω διάταξη δεν περιλαμβάνει ρητές ρυθμίσεις σχετικά με το ζήτημα αυτό. Ωστόσο, επισημαίνει επίσης ότι οι εν λόγω λεπτομερείς ρυθμίσεις και ο τρόπος εφαρμογής τους δεν μπορεί να θέτουν σε κίνδυνο την αποτελεσματικότητα του άρθρου 5.

Το μαχητό τεκμήριο πνευματικής ιδιοκτησίας ή κατοχής συγγενικών δικαιωμάτων που προβλέπεται στο άρθρο 5 της ΟΕΔΔΙ θα πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η επίτευξη του στόχου του, ο οποίος συνίσταται στη διευκόλυνση της επιβολής των εν λόγω ΔΔΙ από τους δημιουργούς και τους κατόχους συγγενικών προς την πνευματική ιδιοκτησία δικαιωμάτων.

5. Διαθεσιμότητα ορισμένων ειδικών μέτρων

Αποδεικτικά στοιχεία

Τα άρθρα 6 και 7 της οδηγίας επιβάλλουν στα κράτη μέλη την υποχρέωση να διασφαλίζουν την ύπαρξη αποτελεσματικών μέσων ως προς την προσκόμιση και την προστασία αποδεικτικών στοιχείων. Σκοπός των εν λόγω διατάξεων είναι να διασφαλίζεται ότι τα στοιχεία που απαιτούνται για να διαπιστωθεί αν ορισμένη προσβολή ΔΔΙ έλαβε πράγματι χώρα και, σε καταφατική περίπτωση, ποιες είναι οι συνέπειές της θα τίθενται στη διάθεση του αιτούντος και των αρμόδιων δικαστικών αρχών, ακόμη και αν τα στοιχεία αυτά δεν βρίσκονται στην κατοχή του αιτούντος. Ωστόσο, στο πλαίσιο των εν λόγω διαδικασιών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα δικαιώματα του καθού και να προβλέπονται οι αναγκαίες εγγυήσεις, μεταξύ άλλων, όσον αφορά την προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής¹¹⁴.

Το άρθρο 7 παράγραφος 1 παρέχει στις αρμόδιες δικαστικές αρχές τη δυνατότητα να διατάσσουν, κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης, την άμεση και αποτελεσματική λήψη προσωρινών μέτρων για την προστασία των σχετικών αποδεικτικών στοιχείων που αφορούν την προσβολή που εικάζεται ότι έχει διαπραχθεί. Η δυνατότητα να ληφθούν μέτρα προστασίας αποδεικτικών στοιχείων μπορεί, κατά ρητή πρόβλεψη, να ασκηθεί και πριν ξεκινήσει η διαδικασία επί της ουσίας της υπόθεσης, με την επιφύλαξη ότι διασφαλίζεται η προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών και υπό την προϋπόθεση ότι προβλέπονται στην εθνική νομοθεσία οι προαιρετικές διασφαλίσεις και εγγυήσεις (όπως προβλέπονται στο άρθρο 7 παράγραφος 2) για να αποτρέπονται τυχόν καταχρήσεις. Αυτό σημαίνει, ειδικότερα, ότι ο αιτών μπορεί επίσης να υποβάλει σχετική αίτηση στο πλαίσιο προκαταρκτικής διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένης, σε ορισμένες περιπτώσεις, διαδικασίας *ex-parte*¹¹⁵.

Σε ορισμένα κράτη μέλη, η εφαρμογή τέτοιων προσωρινών μέτρων προστασίας πριν από την έναρξη της διαδικασίας επί της ουσίας της υπόθεσης παραμένει δυσχερής¹¹⁶. Ωστόσο, κατά τη ρητή διατύπωση του άρθρου 7 παράγραφος 1 της οδηγίας, αιτήσεις λήψης τέτοιων μέτρων δεν θα πρέπει να απορρίπτονται για τον μοναδικό λόγο ότι δεν έχει ακόμη κινηθεί η διαδικασία επί της ουσίας της υπόθεσης.

Δικαίωμα ενημέρωσης

Σύμφωνα με τις θέσεις που εκφράστηκαν στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης, υφίσταται αβεβαιότητα ως προς το εάν το δικαίωμα ενημέρωσης του άρθρου 8 της ΟΕΔΔΙ μπορεί να

¹¹⁴ Αιτιολογική σκέψη 20 της ΟΕΔΔΙ.

¹¹⁵ Βλ. ενότητα «Δυνατότητες και πλεονεκτήματα ενός προληπτικού προστατευτικού υπομνήματος», σ. 18.

¹¹⁶ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής — Αξιολόγηση της οδηγίας 2004/48/ΕΚ, σ. 13.

ασκηθεί πριν από την έκδοση απόφασης επί της ουσίας της υπόθεσης που αφορά προσβολή ΔΔΙ¹¹⁷. Το άρθρο 8 παράγραφος 1 ορίζει ότι ικανοποίηση του δικαιώματος ενημέρωσης μπορεί να διατάσσεται «στο πλαίσιο διαδικασίας που αφορά προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας». Ωστόσο, η εν λόγω διάταξη δεν ορίζει, όπως, για παράδειγμα, συμβαίνει στην περίπτωση του άρθρου 7 παράγραφος 1, ότι τέτοια διαταγή μπορεί να εκδοθεί «[α]κόμη και πριν από την εξέταση της αγωγής επί της ουσίας» ούτε ορίζει ειδικά ότι μπορεί να εκδοθεί πριν από την περάτωση της διαδικασίας επί της ουσίας. Ως εκ τούτου, σε ορισμένα κράτη μέλη, είναι δυσχερής η απόκτηση διαταγής ικανοποίησης του δικαιώματος ενημέρωσης πριν από την οριστική απόφαση στη διαδικασία επί της ουσίας της υπόθεσης.

Το Δικαστήριο αποσαφήνισε¹¹⁸ πρόσφατα ότι η διατύπωση που χρησιμοποιείται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 δεν σημαίνει ότι το δικαίωμα ενημέρωσης πρέπει κατ' ανάγκη να ασκείται στην ίδια διαδικασία που αφορά την προσβολή ΔΔΙ. Ειδικότερα, έκρινε ότι το δικαίωμα ενημέρωσης μπορεί να ασκηθεί σε περίπτωση στην οποία, μετά την περάτωση, με τελεσίδικη απόφαση, της διαδικασίας βάσει της οποίας αναγνωρίστηκε η προσβολή ΔΔΙ, ο αιτών ζητεί, στο πλαίσιο αυτοτελούς, μεταγενέστερης διαδικασίας, την παροχή πληροφοριών για την προέλευση και για τα δίκτυα διανομής των εμπορευμάτων ή παροχής των υπηρεσιών που προσβάλλουν αυτό το δικαίωμα, με σκοπό την άσκηση αγωγής αποζημίωσης.

Παρότι η προσέγγιση διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών, μπορούν να διαπιστωθούν ορισμένες βέλτιστες πρακτικές. Για παράδειγμα, στη Γερμανία, ο νόμος περί σημάτων ορίζει¹¹⁹ ότι σε περίπτωση πρόδηλης προσβολής του επίμαχου ΔΔΙ, η υποχρέωση παροχής πληροφοριών μπορεί να διαταχθεί με απόφαση ασφαλιστικών μέτρων σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις του γερμανικού κώδικα πολιτικής δικονομίας.

Η πρόβλεψη του άρθρου 8 της ΟΕΔΔΙ ότι το δικαίωμα ενημέρωσης παρέχεται «στο πλαίσιο» διαδικασίας που αφορά προσβολή δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας σημαίνει ότι η παροχή πληροφοριών δεν χρειάζεται κατ' ανάγκη να διαταχθεί στην ίδια αυτή διαδικασία. Μπορεί επίσης να διαταχθεί σε αυτοτελή, μεταγενέστερη διαδικασία η οποία κινήθηκε εν όψει ενδεχόμενης αγωγής αποζημίωσης. Ανάλογα με τις εφαρμοστέες διατάξεις εθνικού δικαίου, μπορεί επίσης να διαταχθεί σε προγενέστερο στάδιο, με απόφαση ασφαλιστικών μέτρων.

Διορθωτικά μέτρα

Το άρθρο 10 της οδηγίας ορίζει ότι οι αρμόδιες δικαστικές αρχές δύνανται να διατάξουν την απόσυρση από το εμπόριο εμπορευμάτων τα οποία κρίθηκε ότι προσβάλλουν ΔΔΙ, καθώς και, εφόσον απαιτείται, υλικών και εργαλείων τα οποία κυρίως χρησίμευσαν στη δημιουργία ή την κατασκευή των εν λόγω εμπορευμάτων. Επιπλέον, μπορεί να διαταχθεί η οριστική απομάκρυνσή τους από το εμπόριο ή η καταστροφή τους. Τα εν λόγω μέτρα πρέπει κατ' αρχήν να εκτελούνται δαπάναις του παραβάτη.

Το άρθρο 10 της οδηγίας βασίζεται στο άρθρο 46 της συμφωνίας TRIPS. Το άρθρο 10 παράγραφος 3 της ΟΕΔΔΙ, όπως και το άρθρο 46 τρίτη περίοδος της συμφωνίας TRIPS, προβλέπει ότι, κατά την εξέταση αίτησης λήψης διορθωτικών μέτρων, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η ανάγκη αναλογίας μεταξύ της σοβαρότητας της προσβολής και των μέτρων αποκατάστασης καθώς και τα συμφέροντα τρίτων. Επιπλέον, σύμφωνα με την τελευταία περίοδο του παραπάνω άρθρου 46, όσον αφορά τα εμπορεύματα που φέρουν εμπορικό σήμα το οποίο αποτελεί προϊόν παραποίησης ή απομίμησης, η απλή αφαίρεση του εμπορικού

¹¹⁷ Διαβούλευση για την αξιολόγηση και τον εκσυγχρονισμό του νομικού πλαισίου για την επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, σ. 22.

¹¹⁸ Απόφαση του Δικαστηρίου (ένατο τμήμα) της 18ης Ιανουαρίου 2017 στην υπόθεση [C-427/15](#), NEW WAVE CZ, a.s. κατά ALLTOYS, s r. o., EU:C:2017:18, σκέψη 27.

¹¹⁹ Άρθρο 19 παράγραφοι 2 και 7 του γερμανικού νόμου περί σημάτων.

σήματος που έχει τεθεί παράνομα δεν αρκεί, πλην σε εξαιρετικές περιπτώσεις, για να επιτραπεί η διάθεση των εμπορευμάτων στο εμπόριο. Όπως προκύπτει από τη γενική νομολογία του Δικαστηρίου επί του ζητήματος αυτού¹²⁰, το άρθρο 10 της οδηγίας πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται λαμβανομένης υπόψη, κατά το δυνατόν, της εν λόγω διάταξης της συμφωνίας TRIPS.

Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι, σε αντίθεση με τις διατάξεις για την αποζημίωση (άρθρο 13), το άρθρο 10 δεν απαιτεί ρητά για την επιβολή των οικείων μέτρων να προέβη ο παραβάτης σε προσβολή του δικαιώματος από δόλο ή βαριά αμέλεια.

Το άρθρο 10 της οδηγίας θα πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται λαμβανομένου υπόψη, κατά το δυνατόν, του άρθρου 46 της συμφωνίας TRIPS. Σύμφωνα δε με την εν λόγω διάταξη, η απλή αφαίρεση του εμπορικού σήματος που έχει τεθεί παράνομα σε εμπορεύματα που φέρουν εμπορικό σήμα το οποίο αποτελεί προϊόν παραποίησης ή απομίμησης δεν αρκεί, πλην σε εξαιρετικές περιπτώσεις, για να επιτραπεί η διάθεση των εμπορευμάτων στο εμπόριο.

6. Διασυνοριακή διάσταση

Η ΟΕΔΔΙ δεν επιδιώκει να θεσπίσει εναρμονισμένους κανόνες στους τομείς της δικαστικής συνεργασίας, της διεθνούς δικαιοδοσίας ή της αναγνώρισης και της εκτέλεσης αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ούτε να ρυθμίσει το ζήτημα του εφαρμοστέου δικαίου. Τα ζητήματα αυτά ρυθμίζονται σε γενικό επίπεδο από άλλες ενωσιακές νομικές πράξεις, οι οποίες τυγχάνουν, κατ' αρχήν, εξίσου εφαρμογής και στον τομέα της διανοητικής διαδικασίας και της εκδίκασης διαφορών που αφορούν ΔΔΙ¹²¹.

Όσον αφορά τις εν λόγω άλλες ενωσιακές νομικές πράξεις, στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων των κρατών μελών καθορίζεται σύμφωνα με τον κανονισμό Βρυξέλλες I¹²². Ο κανονισμός αυτός διέπει την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων των εν λόγω δικαστηρίων σε ολόκληρη την ΕΕ. Κανόνες σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές, οι οποίες συχνά αποτελούν το αντικείμενο διαδικασιών επιβολής ΔΔΙ, προβλέπονται στον κανονισμό Ρώμη II¹²³.

Αρμόδια δικαστήρια, ιδίως για την έκδοση ασφαλιστικών μέτρων

Πολλές από τις διαφορές που αφορούν ΔΔΙ έχουν διεθνή διάσταση. Ως εκ τούτου, διαδικασίες που αφορούν προσβολές ΔΔΙ, ιδίως προσβολές που έχουν διαπραχθεί στο διαδίκτυο, μπορεί να διεξάγονται ταυτόχρονα σε διαφορετικά κράτη μέλη. Το γεγονός αυτό μπορεί να προκαλεί δυσκολίες στους δικαιούχους, ιδίως σε ό,τι αφορά τον προσδιορισμό του αρμόδιου εθνικού δικαστηρίου και το αντικείμενο των μέτρων που ζητείται να διαταχθούν.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο κανονισμός Βρυξέλλες I περιλαμβάνει σειρά διευκρινήσεων σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων για την έκδοση ασφαλιστικών μέτρων σε διασυνοριακές υποθέσεις. Η αιτιολογική σκέψη 25 του κανονισμού περιλαμβάνει ειδική αναφορά στην ΟΕΔΔΙ, διευκρινίζοντας ότι η έννοια των «ασφαλιστικών και συντηρητικών

¹²⁰ Πρβλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 1998 στην υπόθεση [C-53/96](#), Hermès International κατά FHT Marketing Choice BV, EU:C:1998:292, σκέψη 28· C-275/06, Promusicae, σκέψη 60.

¹²¹ Αιτιολογική σκέψη 11 της ΟΕΔΔΙ.

¹²² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (αναδιατύπωση) (ΕΕ L 351 της 20.12.2012, σ. 1).

¹²³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές («Ρώμη II») (ΕΕ L 199 της 31.7.2007, σ. 40-49).

μέτρων», όπως χρησιμοποιείται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 35 του κανονισμού¹²⁴, περιλαμβάνει, λόγω χάρη, τη διαταγή συντηρητικών μέτρων με σκοπό τη συγκέντρωση πληροφοριών ή την προστασία αποδεικτικών στοιχείων, όπως αναφέρεται στα άρθρα 6 και 7 της ΟΕΔΔΙ.

Βάσει του κανονισμού Βρυξέλλες I, οι δικαιούχοι υποχρεούνται, κατά γενικό κανόνα, να ενάγουν τους φερόμενους ως δράστες προσβολών ΔΔΙ ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο οποίο έχει την κατοικία του ο φερόμενος ως παραβάτης (άρθρο 4). Ωστόσο, ως προς ενοχές από αδικοπραξία ή οιονεί αδικοπραξία, μπορούν επίσης να προσφύγουν ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός (άρθρο 7 παράγραφος 2).

Επιπλέον, ο κανονισμός Βρυξέλλες I προβλέπει επίσης τη δυνατότητα να εναχθεί φερόμενος ως παραβάτης, εφόσον υπάρχουν πολλοί εναγόμενοι, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου κατοικίας ενός εξ αυτών, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει τόσο στενή συνάφεια μεταξύ των αγωγών ώστε να ενδείκνυται να συνεκδικαστούν και να κριθούν συγχρόνως, προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος έκδοσης ασυμβίβαστων αποφάσεων λόγω της χωριστής εκδίκασής τους (άρθρο 8 παράγραφος 1). Το Δικαστήριο έχει αποσαφηνίσει¹²⁵, στο πλαίσιο υπόθεσης που αφορούσε προσβολή δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, ότι η εφαρμογή της εν λόγω διάταξης δεν αποκλείεται στην περίπτωση αγωγών που ασκούνται κατά περισσότερων εναγομένων λόγω προσβολών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας με το ίδιο ουσιαστικό περιεχόμενο, αλλά με νομική βάση απορρέουσα από το εθνικό δίκαιο, η οποία ποικίλλει ανάλογα με το κράτος μέλος.

Αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων

Σύμφωνα με τον κανονισμό Βρυξέλλες I (άρθρο 39), κάθε απόφαση η οποία έχει εκδοθεί σε ένα κράτος μέλος και είναι εκτελεστή σε αυτό το κράτος μέλος είναι ομοίως εκτελεστή στα υπόλοιπα κράτη μέλη χωρίς να απαιτείται κήρυξη εκτελεστότητας (δηλ. καταργείται η διαδικασία κήρυξης της εκτελεστότητας).

Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η έννοια «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1 του κανονισμού Βρυξέλλες I πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο ώστε ο κανονισμός αυτός να έχει εφαρμογή για την αναγνώριση και την εκτέλεση δικαστικής απόφασης η οποία επιβάλλει την καταβολή προστίμου, προκειμένου να τηρηθεί δικαστική απόφαση που εκδόθηκε σε αστική και εμπορική υπόθεση¹²⁶.

Τα ζητήματα σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων, την αναγνώριση και την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και το εφαρμοστέο δίκαιο τα οποία ανακύπτουν στο πλαίσιο διαδικασίας που αφορά την επιβολή ΔΔΙ πρέπει να επιλύονται σύμφωνα με τις ενωσιακές νομικές πράξεις που διέπουν τα ζητήματα αυτά, ιδίως τους κανονισμούς Βρυξέλλες I και Ρώμη II.

Ιδίως, ο κανονισμός Βρυξέλλες I περιλαμβάνει ορισμένες διευκρινίσεις σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων για την εξέταση αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων βάσει των άρθρων 6 και 7 της ΟΕΔΔΙ σε διασυνοριακές υποθέσεις, καθώς και ειδικούς κανόνες σχετικά με τη δυνατότητα άσκησης αγωγής κατά προσώπου εφόσον υπάρχουν περισσότεροι εναγόμενοι.

¹²⁴ Το άρθρο 35 του κανονισμού Βρυξέλλες I ορίζει τα εξής: «Τα ασφαλιστικά μέτρα που προβλέπονται από το δίκαιο κράτους μέλους μπορούν να ζητηθούν από τις δικαστικές αρχές του κράτους μέλους αυτού, έστω και εάν δικαστήριο άλλου κράτους μέλους έχει διεθνή δικαιοδοσία για την ουσία της υπόθεσης.».

¹²⁵ Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 7ης Μαρτίου 2013 στην υπόθεση [C-145/10](#), Eva-Maria Painer κατά Standard VerlagsGmbH και λοιπών, ECLI:EU:C:2013:138, σκέψεις 72-84.

¹²⁶ [C-406/09](#) Realchemie.

VI. ΕΠΙΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να συνεργάζεται στενά με όλα τα κράτη μέλη και τις αρμόδιες δικαστικές αρχές της ΕΕ, καθώς και με τους λοιπούς φορείς που συμμετέχουν στις διαδικασίες για την επιβολή ΔΔΙ ενώπιον των εν λόγω αρχών, προκειμένου να διασφαλίσει ότι το ενωσιακό νομικό πλαίσιο, και ιδίως η ΟΕΔΔΙ, θα παραμείνει επαρκές για την επίτευξη των σκοπών του, καθώς και για την περαιτέρω ανάπτυξη των κατευθυντήριων γραμμών που παρέχονται με το παρόν έγγραφο.

Όπως εξαγγέλθηκε στην ανακοίνωση με τίτλο «Ένα ισορροπημένο σύστημα επιβολής των ΔΔΙ που ανταποκρίνεται στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις», πέραν των κατευθυντήριων γραμμών και βέλτιστων πρακτικών που εκτέθηκαν παραπάνω, η Επιτροπή, ιδίως:

— θα συνεργαστεί με εθνικούς εμπειρογνώμονες και δικαστές των κρατών μελών για περαιτέρω, πιο στοχευμένες κατευθυντήριες γραμμές, με σκοπό την παροχή πιο λεπτομερούς και πρακτικής καθοδήγησης σχετικά με συγκεκριμένα ζητήματα της ΟΕΔΔΙ, βάσει εμπειρίας από βέλτιστες πρακτικές·

— θα αναρτήσει τις ως άνω κατευθυντήριες γραμμές και βέλτιστες πρακτικές στο διαδίκτυο, μεταξύ άλλων και στη δικτυακή πύλη «Η Ευρώπη σου».

Προσάρτημα – Κατάλογος των σχετικών αποφάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 1998 στην υπόθεση C-53/96, Hermès International κατά FHT Marketing Choice BV, EU:C:1998:292, 61996CJ0053
2. Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 29ης Ιανουαρίου 2008 στην υπόθεση C-275/06, Productores de Música de España (Promusicae) κατά Telefónica de España SAU, EU:C:2008:54, 62006CA0275 / 62006CJ0275
3. Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 14ης Φεβρουαρίου 2008 στην υπόθεση C-450/06, Varec SA κατά Βελγικού Δημοσίου, EU:C:2008:91, 62006CA0450
4. Διάταξη του Δικαστηρίου (όγδοο τμήμα) της 19ης Φεβρουαρίου 2009 στην υπόθεση C-557/07, LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten GmbH κατά Tele2 Telecommunication GmbH, EU:C:2009:107, 62007CB0557
5. Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 12ης Ιουλίου 2011 στην υπόθεση C-324/09, L'Oréal SA και λοιποί κατά eBay International AG και λοιπών, EU:C:2011:474, 62009CJ0324
6. Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 18ης Οκτωβρίου 2011 στην υπόθεση C-406/09, Realchemie Nederland BV κατά Bayer CropScience AG, EU:C:2011:668, 62009CJ0406
7. Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 24ης Νοεμβρίου 2011 στην υπόθεση C-70/10, Scarlet Extended SA κατά Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM), EU:C:2011:771, 62010CJ0070
8. Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 16ης Φεβρουαρίου 2012 στην υπόθεση C-360/10, Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) κατά Netlog NV, EU:C:2012:85, 62010CJ0360
9. Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 19ης Απριλίου 2012 στην υπόθεση C-461/10, Bonnier Audio AB κ.λπ. κατά Perfect Communication Sweden AB, EU:C:2012:219, 62010CJ0461
10. Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 15ης Νοεμβρίου 2012 στην υπόθεση C-180/11, Bericap Záródástechnikai Bt. κατά Plastinnova 2000 Kft, EU:C:2012:717, 62011CJ0180
11. Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 7ης Μαρτίου 2013 στην υπόθεση C-145/10, Eva-Maria Painer κατά Standard VerlagsGmbH και λοιπών, ECLI:EU:C:2013:138, 62010CO0145
12. Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 27ης Μαρτίου 2014 στην υπόθεση C-314/12, UPC Telekabel Wien GmbH κατά Constantin Film Verleih GmbH και Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH, EU:C:2014:192, 62012CJ0314
13. Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 10ης Απριλίου 2014 στην υπόθεση C-435/12, ACI Adam BV κ.λπ. κατά Stichting de ThuisKopie και Stichting Onderhandeligen ThuisKopie vergoeding, EU:C:2014:254, 62012CJ0435
14. Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 3ης Σεπτεμβρίου 2014 στην υπόθεση C-201/13, Johan Deckmyn και Vrijheidsfonds VZW κατά Helena Vandersteen κ.λπ., EU:C:2014:2132, 62013CA0201
15. Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 16ης Ιουλίου 2015 στην υπόθεση C-580/13, Coty Germany GmbH κατά Stadtparkasse Magdeburg, EU:C:2015:485, 62013CJ0580

16. Απόφαση του Δικαστηρίου (πρώτο τμήμα) της 16ης Ιουλίου 2015 στην υπόθεση C-681/13, Diageo Brands BV κατά Simiramida-04 EOOD, EU:C:2015:471, 62013CJ0681
17. Απόφαση του Δικαστηρίου (έβδομο τμήμα) της 4ης Φεβρουαρίου 2016 στην υπόθεση C-163/15, Youssef Hassan κατά Breiding Vertriebsgesellschaft mbH, EU:C:2016:71
18. Απόφαση του Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 17ης Μαρτίου 2016 στην υπόθεση C-99/15, Christian Liffers κατά Producciones Mandarina SL και Mediaset España Comunicación SA, πρώην Gestevisión Telecinco SA, EU:C:2016:173, 62015CJ0099
19. Απόφαση του Δικαστηρίου (έβδομο τμήμα) της 22ας Ιουνίου 2016 στην υπόθεση C-419/15, Thomas Philipps GmbH & Co. KG κατά Grüne Welle Vertriebs GmbH, EU:C:2016:468
20. Απόφαση του Δικαστηρίου (δεύτερο τμήμα) της 7ης Ιουλίου 2016 στην υπόθεση C-494/15, Tommy Hilfiger Licensing LLC κ.λπ. κατά DELTA CENTER a.s., EU:C:2016:528, 62015CJ0494
21. Απόφαση του Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 28ης Ιουλίου 2016 στην υπόθεση C-57/15, United Video Properties Inc. κατά Telenet NV, EU:C:2016:611, 62015CJ0057
22. Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 15ης Σεπτεμβρίου 2016 στην υπόθεση C-484/14, Tobias Mc Fadden κατά Sony Music Entertainment Germany GmbH, EU:C:2016:689
23. Απόφαση του Δικαστηρίου (ένατο τμήμα) της 18ης Ιανουαρίου 2017 στην υπόθεση C-427/15, NEW WAVE CZ, a.s. Κατά ALLTOYS, s r. o., EU:C:2017:18
24. Απόφαση του Δικαστηρίου (πέμπτο τμήμα) της 25ης Ιανουαρίου 2017 στην υπόθεση C-367/15, Stowarzyszenie «Oławska Telewizja Kablowa» κατά Stowarzyszenie Filmowców Polskich, EU:C:2017:36, 62015CN0367

Εκκρεμούν:

C-644/16 Synthon – Αίτηση προδικαστικής απόφασης την οποία υπέβαλε το Hoge Raad der Nederlanden (Κάτω Χώρες) στις 15 Δεκεμβρίου 2016, Synthon BV κατά Astellas Pharma Inc. (άρθρο 6 της ΟΕΔΔΙ)

C-149/17 Bastei Lübbe – Αίτηση προδικαστικής απόφασης την οποία υπέβαλε το Landgericht München I (Γερμανία) στις 24 Μαρτίου 2017, Bastei Lübbe GmbH & Co. KG κατά Michael Strotzer (άρθρο 3 παράγραφος 2 της ΟΕΔΔΙ)

C-521/17 SNB-REACT – Αίτηση προδικαστικής απόφασης την οποία υπέβαλε το Tallinna Ringkonnakohus (Εσθονία) την 1η Σεπτεμβρίου 2017